

2022

Finanšu izlūkošanas
dienests

G A D A P Ā R S K A T S

Finanšu izlūkošanas
dienests

SATURS

IEVADS	2
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA DARBĪBA 2022. GADĀ: KOPSAVILKUMS	4
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS	6
IZMAIŅAS NORMATĪVAJĀ REGULĒJUMĀ NILLTPF NOVĒRŠANAS JOMĀ	8
SVARĪGĀKIE FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA DARBĪBAS REZULTĀTI 2022. GADĀ	10
FID DARBS UN LOMA SANKCIJU JOMĀ	18
SADARBĪBA AR PARTNERIESTĀDĒM ĀRVALSTĪS	21
FID ORGANIZĒTIE STARPTAUTISKIE PASĀKUMI UN APBALVOJUMI	25
STRATĒĢISKĀ ANALĪZE UN PĒTĪJUMI	28
LATVIJAS STARPTAUTISKIE NOVĒRTĒJUMI	32
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA SADARBĪBAS PLATFORMAS	35
INOVĀCIJAS UN TEHNOLOĢISKIE ATBALSTA RISINĀJUMI	40
DARBINIEKI FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTĀ	43
KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	47
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA ATTĪSTĪBA UN PLĀNI	50
FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA FINANŠU UN OPERACIONĀLĀ VADĪBA	52
SAĪSINĀJUMI	55
PIELIKUMI	58

IEVADS

01

2022. gada 24. februārī sākās neproprovocētā un nepamatotā Krievijas militārā agresija pret Ukrainu, kas pilnībā pārmainīja pasauli, kurā mēs dzīvojam. Karš, kas ir viena no lielākajām cilvēces traģēdijām, sasniedza ikvienu no mums cilvēcīgā līmenī, sekojot līdzīgu varonīgajām cīņām un iesaistoties atbalsta un palīdzības sniegšanā. Finanšu izlūkošanas dienesta gadījumā karš ienesa arī būtiskas un praktiskas pārmaiņas mūsu ikdienas darbībā, strādājot ar sankciju apiešanas jautājumiem.

Reaģējot uz Krievijas militāro iebrukumu Ukrainā, ES 2022. gadā ir pieņēmusi pavisam deviņas sankciju paketes ar mērķi vājināt Krievijas ekonomikas bāzi, liedzot tai piekļuvi kritiski svarīgām tehnoloģijām un tirgiem un būtiski ierobežojot tās spēju karot. Sankcijas noteiktas arī pret Baltkrieviju un Irānu. Šīs ir bezprecedenta sankcijas apjoma un tvēruma ziņā, kas uzliek pienākumu ikvienam tās ievērot un piemērot.

Atbilstoši likumam, FID ir kompetentā institūcija cīņā pret starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē. No pirmās kara dienas esam aktīvi iesaistījušies visos līmeņos gan vietēji, gan starptautiski, lai nodrošinātu iespējami precīzu un pilnīgu sankciju piemērošanu un novērstu mēģinājumus tās apiet. Esam veikuši izmaiņas dienesta iekšējā darba organizācijā, lai ikviens ziņojums par iespējamu sankciju apiešanu tiktu skatīts ar visaugstāko iespējamo prioritāti. Esam aktīvi piedalījušies gan vietējos, gan starptautiskos forumos un darba grupās, esam pulcējuši Latvijā spēcīgākos ekspertus no Eiropas un ASV, lai kopīgi spriestu par efektīvākajiem veidiem sankciju piemērošanā. Šādi plānojam turpināt arī 2023. gadā un līdz brīdim, kamēr sankcijas pret agresoriem būs spēkā.

KOPUMĀ 2022. GADS DIENESTĀ IR BIJIS PĀRMAIŅU LAIKS.

Pēc ilgas un rūpīgas plānošanas un gatavošanās gada sākumā varējām uzsākt darbu jaunās telpās ar atbilstošu infrastruktūru, kas ļauj gan realizēt iecerēto informācijas tehnoloģiju un inovāciju jomā, gan arī atbilst darba vides specifikai un darbinieku vajadzībām. Esam attīstījuši tālāk jau labi iesākto publiskā un privātā sektora partnerību, izveidojot Operatīvās darbības centru, esam veikuši svarīgus stratēģiskās analīzes pētījumus un stiprinājuši mūsu starptautisko sadarbību.

Un visbeidzot. Šā gada vasarā Rīgā nedēļas garumā uzņēmām kolēģus no vairāk nekā 120 valstu izlūkošanas dienestiem uz ikgadējo Egmont plenārsēdi.

Esam gandarīti, ka mums izdevās ne vien godam uzņemt kolēģus un stiprināt mūsu valsts tēlu, bet spējām arī izcīnīt ikgadējo BECA balvu par izcilu darbu finanšu izlūkošanas jomā.

Skatoties nākotnē, savu redzējumu esam ietvēruši FID attīstības stratēģijā 2023.–2027. gadam.

Latviju redzam kā starptautisku līderi cīņā ar finanšu noziegumiem un sankciju apiešanu, mēs sargāsim mūsu valsti un iedzīvotājus no finanšu sistēmas noziedzīgas izmantošanas un to darīsim, ievērojot mūsu iestādes svarīgākās vērtības-

SADARBĪBU, IZCILĪBU, UZTICAMĪBU UN SAMĒRĪGUMU.

**TOMŠ
PLATAČIS**

**FINANŠU IZLŪKOŠANAS
DIENESTA DARBĪBA
2022. GADĀ:
KOPSAVILKUMS**

02

FID saņēma **starptautisku balvu** par izcilu darbu finanšu izlūkošanas jomā BECA (Best Egmont Case Award).

FID īstenojis sadarbību ar ārvalstu dienestiem no kopumā **78 dažādām valstīm**.

Organizēti **vairāk nekā 20 mācību pasākumi** par NILLTPFN jomu **vairāk nekā 5000 klausītājiem**.

FID darbinieki kopumā piedalījušies **vairāk nekā 120 profesionālās pilnveides pasākumos**.

FID rīkotā konference sankciju jomā **pulcēja vairāk nekā 1000 klausītājus**.

Informatīvi izglītojošās kampaņas "Naudas li(ī)kumi" publicitātes materiālu (preses relīzes, intervijas, publikācijas) **unikālo skatījumu skaits sasniedza 1 865 807**.

FID 2022. gadā saņēmis **281 ziņojumu** par aizdomīgiem darījumiem ar aizdomām par sankciju apiešanu.

**FINANŠU IZLŪKOŠANAS
DIENESTA VISPĀRĒJS
RAKSTUROJUMS**

03

FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA STATUSS, DARBĪBAS VIRZIENI UN GALVENĀS FUNKCIJAS

Kopš 2019. gada 1. janvāra FID ir neatkarīga, Ministru kabineta pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Ministru kabinets institucionālo pārraudzību īsteno ar iekšlietu ministra starpniecību. Pārraudzība neattiecas uz FID noteikto uzdevumu un tiesību īstenošanu, kā arī FID iekšējās organizācijas jautājumiem, tostarp iekšējo normatīvo aktu izdošanu, uzziņas sagatavošanu un lēmumiem, kas attiecas uz nodarbinātajiem.

FID neatkarības un lēmumu pieņemšanas patstāvības principi normatīvajā regulējumā nostiprināti, ievērojot Finanšu darījumu darba grupas (FATF) rekomendācijas par finanšu izlūkošanas dienestu autonomiju un neatkarību, kas paredz, ka valstij jānodrošina, ka iestāde funkcionāli ir autonoma un neatkarīga, proti, iestādei ir tiesības neatkarīgi, bez politiskās iejaukšanās veikt savas funkcijas, tai skaitā pieņemt lēmumus, analizēt, pieprasīt un / vai nodot citām kompetentām iestādēm informāciju. Darbības neatkarības un autonomijas nozīmība ir minēta arī Egmont grupas (finanšu izlūkošanas dienestu starptautiska organizācija) Hartā, informācijas apmaiņas principos un Egmont grupas dalības kritērijos.

Kopš 2019. gada 29. jūnija FID ir vadošā iestāde, kuras mērķis ir novērst iespēju izmantot Latvijas Republikas finanšu sistēmu NILLTPF.

FID **GALVENĀS FUNKCIJAS** saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumu (Novēršanas likums) ir veikt aizdomīgu darījumu un citas saņemtās informācijas kontroli un iegūt, saņemt, reģistrēt, apstrādāt, apkopot, uzglabāt, analizēt un sniegt izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju, kuru var izmantot NILLTPF vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, kriminālprocesam vai iztiesāšanai. FID nodrošina privātās un publiskās sadarbības koordinācijas grupas (SKG) darbību, kā arī veic nacionālā NILLTP finansēšanas risku novērtējumu.

Saskaņā ar FID stratēģiju 2023.–2027. gadam FID **MISIJA** ir sargāt valsti un iedzīvotājus no finanšu sistēmas noziedzīgas izmantošanas (sīkāk skatīt sadaļu – Finanšu izlūkošanas dienesta attīstība un plāni).

FID MISIJA

FID sargā valsti un iedzīvotājus no finanšu sistēmas noziedzīgas izmantošanas.

FID VĪZIJA

Latvija ir starptautisks līderis cīņā ar NILLTPF, nodrošinot finanšu sistēmas drošību un integritāti.

FID VĒRTĪBAS

Sadarbība, izcilība, uzticamība, samērīgums.

**IZMAIŅAS
NORMATĪVAJĀ
REGULĒJUMĀ NILLTPF
NOVĒRŠANAS JOMĀ**

04

**2022. GADA
8. NOVEMBRĪ
STĀJĀS SPĒKĀ GROZĪJUMI
NOVĒRŠANAS LIKUMĀ,**

ar kuriem likums ir papildināts ar 55.¹ pantu, nosakot Finanšu ministrijas kompetenci uzraudzības un kontroles institūciju sadarbības koordinēšanā, sasaucot sadarbības platformas sanāksmes.

**2022. GADA
13. DECEMBRĪ
TIKA PIENEMTS
PASĀKUMU PLĀNS**

noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai
2023.–2025. gadam
(Pasākumu plāns).

**SVARĪGĀKIE FINANŠU
IZLŪKOŠANAS
DIENESTA DARBĪBAS
REZULTĀTI 2022. GADĀ**

05

FINANŠU IZLŪKOŠANA – TAKTISKĀ UN OPERATĪVĀ ANALĪZE

Atbilstoši Novēršanas likuma 50. panta pirmajai daļai FID pamatuzdevums ir saskaņā ar Novēršanas likumu veikt aizdomīgu darījumu un citas saņemtās informācijas kontroli un iegūt, saņemt, reģistrēt, apstrādāt, apkopot, uzglabāt, analizēt un sniegt izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju, kuru var izmantot NILLTPF vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, pirmstiesas kriminālprocesam vai iztiesāšanai. Citiem vārdiem, veikt finanšu izlūkošanu. Finanšu izlūkošanas pamatā ir trīs galvenie elementi:

- kvalitatīva Novēršanas likuma subjektu sniegtā informācija – aizdomīgu darījumu ziņojumi un sliekšņu deklarācijas, kā arī cita Novēršanas likuma subjektu un sadarbības iestāžu sniegtā informācija;
- efektīvs aizdomīgu darījumu ziņojumu un sliekšņu darījumu monitorings un šo ziņojumu un citas saistītās informācijas analīze, kā arī FID īstenotie pasākumi, lai novērstu NILL, kā, piemēram, līdzekļu iesaldēšana, darījumu pārraudzība, sadarbība ar Novēršanas likuma subjektiem, tiesibaizsardzības iestādēm un uzraudzības un kontroles iestādēm;
- kvalitatīva finanšu izlūkošanas rezultāta (izanalizētas, faktos balstītas informācijas) nodošana tiesibaizsardzības iestādēm, kas kalpo par pamatu kriminālprocesu uzsākšanai par identificētajiem NILL gadījumiem un citiem noziedzīgiem nodarījumiem.

ZIŅOJUMI PAR AIZDOMĪGIEM DARĪJUMIEM UN SLIEKŠŅA DEKLARĀCIJAS

FID mērķis ir saņemt pēc iespējas kvalitatīvākus ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem, t.sk. veicināt ziņojumu atbilstību Latvijas NILL riska profilam. Atbilstoši minētajam FID 2022. gadā izstrādāja tipoloģiju un indikatoru sarakstus pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas gadījumu identificēšanai, NILL, kas saistīta ar cilvēku tirdzniecību, un tirdzniecībā balstītu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšanai, kā arī uzsāka tipoloģiju un indikatoru izstrādi par NILL, kas saistīta ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Izstrādāta 2. papildinātā redakcija vadlīnijām "Ziņojumu sniegšana par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanās no darījumu veikšanas". Īpaša vērība šajās vadlīnijās ir pievērsta ziņošanai par sankciju pārkāpšanas/apiešanas gadījumiem, krāpšanām.

2022. gadā FID saņēma 6384 aizdomīgu darījumu ziņojumus (par 11.4% vairāk nekā 2021. gadā) un 91 382 sliekšņa deklarācijas (par 46% vairāk nekā 2021. gadā). 2022. gadā visvairāk tika ziņots par autonomu NILL un ar to saistītiem noziedzīgiem nodarījumiem, piemēram, nepatiesu ziņu sniegšanu par darījuma/finanšu līdzekļu īpašnieku vai patieso labuma guvēju. Nākamais visvairāk ziņotais noziedzīga nodarījuma veids – nodokļu noziegumi. Aizdomīgu darījumu ziņojumu skaita pieaugums joprojām saistāms ar aizdomīgu darījumu ziņojumu par atturēšanos skaita palielināšanos no likvidējamām kredītiestādēm, kā arī likuma subjektu aktīvāku ziņošanu par iespējamu NILL, kas saistīta ar nacionālajiem predikatīvajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, piemēram, korupciju, krāpšanām. Īpaši 2022. gada kontekstā jāatzīmē aizdomīgu darījumu ziņojumu skaita pieaugums par iespējamu Eiropas Savienības (ES) sankciju pret Krieviju un Baltkrieviju apiešanu. 2022. gadā no likuma subjektiem saņemti 281 aizdomīgu darījumu ziņojumi (2021. gadā – 12) par iespējamu sankciju apiešanu. Minētais saistāms ar to, ka, neskatoties uz ES 2022. gadā noteiktām būtiskām sankcijām pret Krieviju, virkne juridisko un fizisko personu mēģina turpināt iepriekš īstenoto sadarbību ar sankcionētām personām vai nodrošināt sankcionētu preču nelikumīgu apriti.

GADS	AIZDOMĪGU DARĪJUMU ZIŅOJUMU SKAITS	SLIEKŠŅA DEKLARĀCIJU SKAITS	NEPARASTU DARĪJUMU ZIŅOJUMU SKAITS
2018	6617	-	25198
2019	5264	1208	26764
2020	4833	64635	-
2021	5729	62420	-
2022	6384	91382	-

FID 2022. gadā saņēma 1037 ziņojumus, kuros Novēršanas likuma subjekts uzsācis atturēšanos no darījuma veikšanas (pieaugums par 15,4% salīdzinājumā ar 2021. gadu). Aizdomīgu darījumu ziņojumu un īpaši ziņojumu, kuros Novēršanas likuma subjekts uzsācis atturēšanos no darījumu veikšanas, pieauguma turpinājums saistāms ar likvidējamo kredītiestāžu likvidācijas procesā veiktām klientu pārbaudēm. Šo ziņojumu analīzei arī 2022. gadā tika veltīti lielākie finanšu izlūkošanas resursi.

AIZDOMĪGU DARĪJUMU ZIŅOJUMU UN ZIŅOJUMU AR ATTURĒŠANOS NO DARĪJUMU VEIKŠANAS SKAITS SADALĪJUMĀ PA GADIEM

GADS	AIZDOMĪGU DARĪJUMU ZIŅOJUMU SKAITS	T.SK. ZIŅOJUMU AR ATTURĒŠANOS SKAITS
2018	6617	222
2019	5264	251
2020	4833	422
2021	5729	933
2022	6384	1037

OPERATĪVĀ ANALĪZE UN PASĀKUMI NOZIEDZĪGI IEGŪTU LĪDZEKĻU LEGALIZĀCIJAS NOVĒRŠANAI

Saņemot Novēršanas likuma subjekta aizdomīga darījuma ziņojumu, ar kuru uzsākta atturēšanās no darījumu veikšanas, FID piecu darba dienu laikā vai, ja nepieciešama papildu informācija, astoņu darba dienu laikā, veicot analīzi, izvērtē, vai Novēršanas likuma subjekts uzsācis atturēšanos no darījuma veikšanas atbilstoši likumam un vai konkrētajai personai noteiktais tiesību ierobežojums ir samērīgs. Tāpat šajā laika periodā FID, apvienojot Novēršanas likuma subjekta informāciju, citu FID rīcībā esošu informāciju, pastāvot pamatotām aizdomām, ka notiek vai ir veikts noziedzīgs nodarījums, tajā skaitā NILLTPF vai šo noziedzīgo nodarījumu mēģinājums, lemj par līdzekļu pagaidu iesaldēšanas uzsākšanu, izdodot atbilstošu rīkojumu. FID var lemt arī par atturēšanās no darījumu veikšanas izbeigšanu, ja analīzes brīdī, izvērtējot pieejamos būtiskos lietas faktus un attiecināmos apstākļus, konstatētais nerada pamatu FID izmantot Novēršanas likumā noteiktās tiesības izdot rīkojumu par līdzekļu iesaldēšanu.

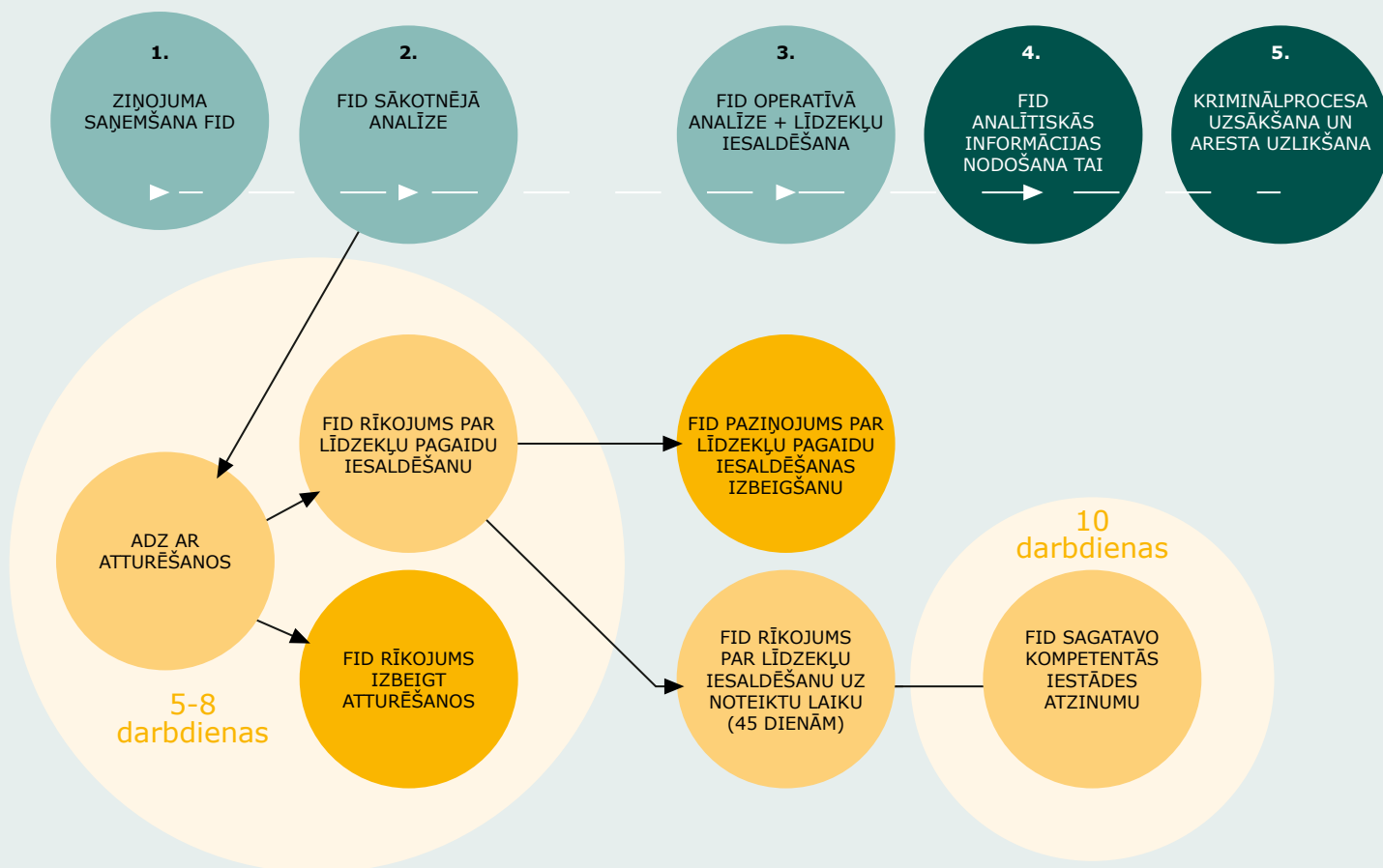
Līdzekļu pagaidu iesaldēšanas rīkojuma darbības laikā FID īsteno padziļinātu operatīvo analīzi, turpinot arī papildu informācijas iegūvi no citiem Novēršanas likuma subjektiem, ārvalstu dienestiem, valsts informācijas sistēmām, valsts pārvaldes iestādēm, publiskiem avotiem ar mērķi iegūt papildu faktus, kas vai nu novērsīs izvīrītās aizdomas vai gūs papildu apstiprinājumu iespējamai NILL un līdzekļu noziedzīgai izcelsmei.

Operatīvās analīzes laikā konstatējot, ka tā rīcībā esošā informācija rada pamatotas aizdomas par notikušu NILL un līdzekļu noziedzīgu izcelsmi, un gadījumā, ja izpētes laikā nav konstatēti fakti, kas šīs aizdomas novērstu, FID izdod rīkojumu par līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku un nodod informāciju kompetentās iestādes atzinuma veidā izmeklēšanas iestādei vai prokuratūrai.

SHEMATISKS FINANŠU IZLŪKOŠANAS DARBĪBU ATTĒLOJUMS, KAS UZSĀKTAS PĒC NOVĒRŠANAS LIKUMA SUBJEKTA ATTURĒŠANĀS ZIŅOJUMA, SNIEGTS ZEMĀK.

40 DIENAS

45 DIENAS

Paralēli finanšu izlūkošanas uzsākšanai pēc Novēršanas likuma subjekta iniciatīvas FID uzsāk un veic finanšu izlūkošanu pēc savas iniciatīvas, kuras pamatā var būt gan likuma subjektu aizdomīgu darījumu un sliekšņa deklarāciju kopums, gan tiesībsardzības iestāžu sniegtā informācija, gan publiskos avotos izskanējusi informācija vai trauksmes cēlēja ziņojums. Tāpat finanšu izlūkošanu var veikt arī pēc ārvalstu dienestu lūguma vai saņemtas informācijas. Šādas informācijas analīzei nav ārējos normatīvajos aktos noteiktu termiņu, izņemot, ja pēc FID iniciatīvas vai ārvalstu dienesta lūguma tiek izdots rīkojums par līdzekļu pagaidu iesaldēšanu vai līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku.

Kopumā 2022. gadā FID ir pieņēmis lēmumus par līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku (gan pēc Novēršanas likuma subjekta atturēšanās, gan pēc savas iniciatīvas vai ārvalstu analogā dienesta lūguma) 357,25 miljonu eiro apmērā.¹ 2022. gadā iesaldēto līdzekļu apmēra palielinājums saistāms ar atturēšanos ziņojuma skaita pieaugumu no likvidējamām kredītiestādēm un FID koncentrēšanos uz šo ziņojumu izvērtēšanu, analīzi, identificējot ievērojamu autonomās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas gadījumu skaitu. Jānorāda arī, ka 2022. gadā iesaldēto līdzekļu kopsummā nav ietverta iesaldēto finanšu instrumentu un nekustamo īpašumu vērtība, jo tā uz iesaldēšanas brīdi ne vienmēr ir precīzi nosakāma un laika gaitā var būtiski mainīties, tādējādi radot ievērojamas nesakrītības starp iesaldēto un vēlākos procesa posmos arestēto un konfiscēto līdzekļu un mantas aplēsto apmēru. Zemāk – tiesībsardzības iestādēm nosūtīto materiālu sakarā iesaldēto līdzekļu apmērs salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.

¹ Summa attiecināma tikai uz līdzekļu iesaldēšanas rīkojumiem uz noteiktu laiku, par kuriem informācija nodota tiesībsardzības iestādēm lemšanai par kriminālprocesa uzsākšanu un aresta piemērošanu līdzekļiem

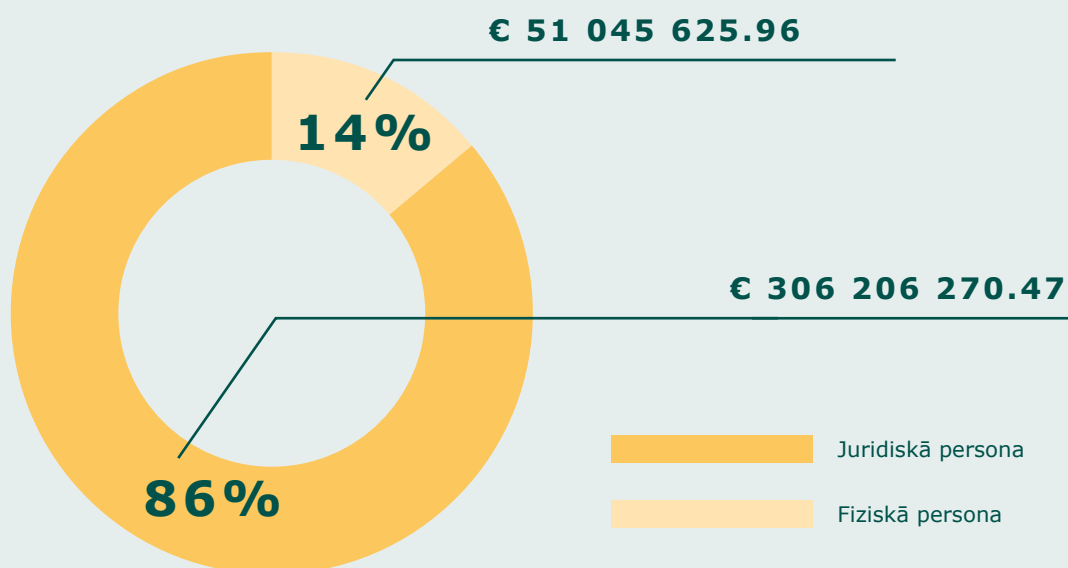
IESALDĒTIE LĪDZEKĻI UN VĒRTĪBAS

GADS	IESALDĒTO LĪDZEKĻU APJOMS (MILJ. EUR)	NEKUSTAMIE ĪPAŠUMI	BANKAS SEIFI	TRANSPORTLĪDZEKĻI
2018	101.48	2	4	8
2019	345.98	16	4	1
2020	429.41	45	4	0
2021	209.63*	30	1	0
2022	357.25*	18	0	0

*Nav iekļauta vērtspapīru un nekustamo īpašumu vērtība

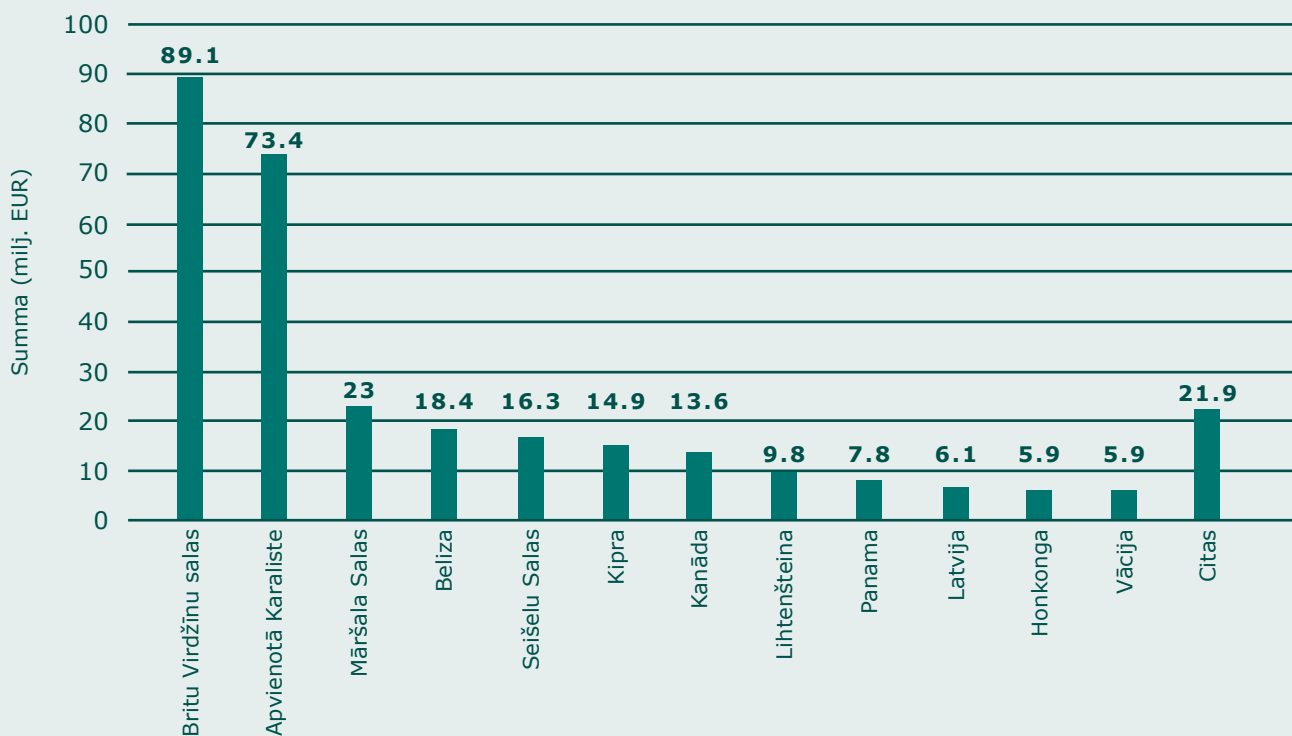
2022. gadā, līdzīgi kā iepriekšējos gados, lielākā daļa līdzekļu iesaldēti juridiskām personām – 86%, bet fiziskām personām – 14%. Būtiski, ka, līdzīgi kā iepriekšējos gados, daļai fiziskām personām un juridiskām personām iesaldēto līdzekļu prasījuma tiesības ir cedētas trešajai personai (Latvijā reģistrētai juridiskai personai), tomēr šajā un turpmākajos sadalījumos aprēķini veikti, izmantojot sākotnējo līdzekļu īpašnieku (pirms prasījuma tiesību cedēšanas).

2022. GADĀ IESALDĒTO LĪDZEKĻU APJOMA SADALĪJUMS PĒC PERSONAS VEIDA (MILJ. EUR)

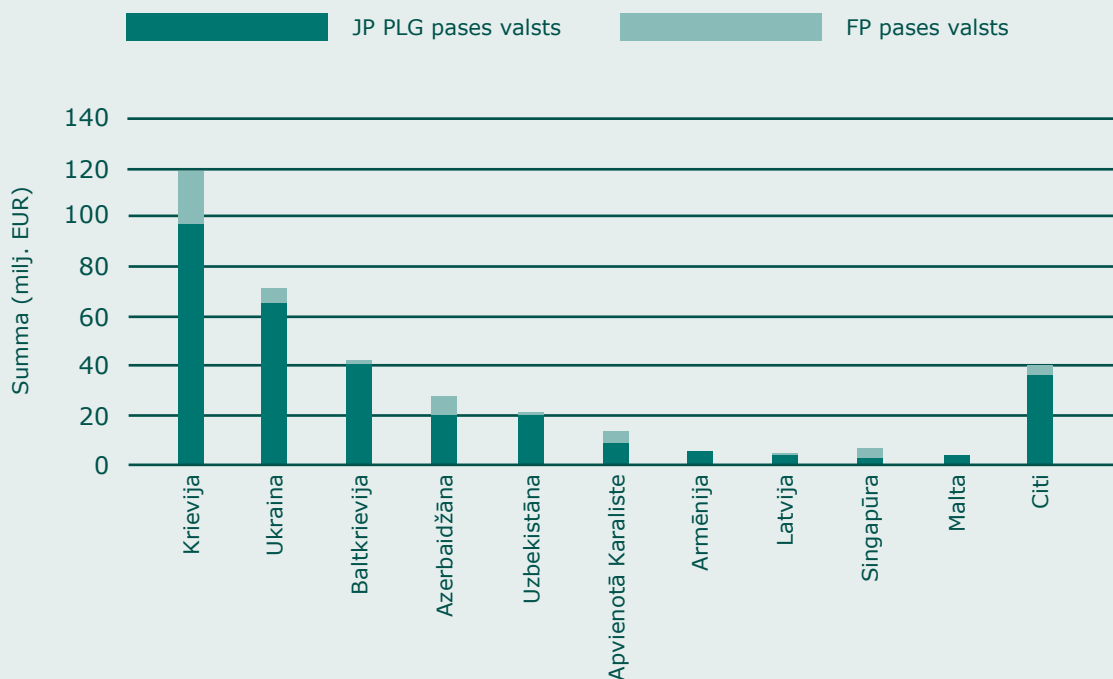
Juridiskām personām iesaldēto līdzekļu dalījumā pēc reģistrācijas valsts dominē Britu Virdžīnu salas un Apvienotā Karaliste.

2022. GADĀ JURIDISKĀM PERSONĀM IESALDĒTO LĪDZEKĻU APJOMA SADALĪJUMS PĒC REĢISTRĀCIJAS VALSTS

Būtiski, ka FID rīkojumos juridisko personu valsts absolūtā vairumā gadījumu nesakrīt ar līdzekļu patieso labuma guvēju. Minētais atspoguļojas arī iesaldēto līdzekļu apjoma sadalījumā pēc iespējamās līdzekļu izcelsmes valsts, kur tikai 5,2 milj. eiro jeb 1.5% saistāmi ar Latvijas fiziskās personas līdzekļiem un juridiskās personas līdzekļiem, kur patiesā labuma guvējs ir Latvijas fiziskā persona. Lielākoties iesaldēto līdzekļu izcelsme saistāma ar Neatkarīgo Valstu Sadraudzības (NVS) vai bijušajām NVS valstīm, it īpaši Krieviju, Ukrainu, Baltkrieviju, Azerbaidžānu un Uzbekistānu.

2022. GADĀ IESALDĒTO LĪDZEKĻU APJOMA SADALĪJUMS PĒC IESPĒJAMĀS LĪDZEKĻU IZCELSMES VALSTS

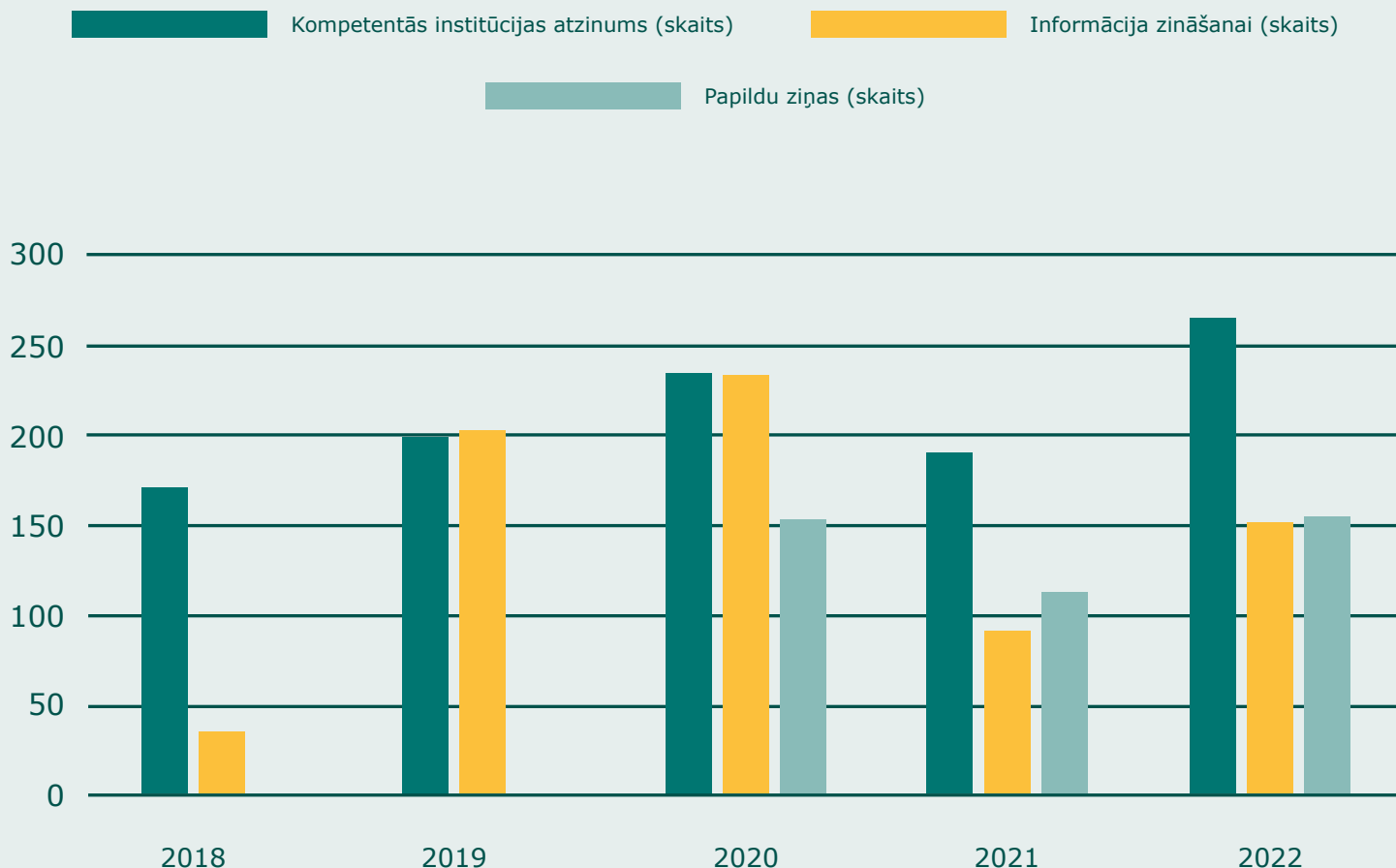

TIESĪBAIZSARDZĪBAS IESTĀDĒM NODOTĀ INFORMĀCIJA

2022. gadā veiktās finanšu izlūkošanas rezultātā FID tiesībsardzības iestādēm nodeva 571 ziņojumu, tai skaitā 265 kompetentās institūcijas atzinumus, 155 informācijas, kas sniedz papildu faktus saistībā ar FID iepriekš nosūtītām ziņām, kā arī 151 informāciju zināšanai. Kompetentās institūcijas atzinumi tiek sūtīti, izvirzot pamatotas aizdomas par personu iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, galvenokārt NILL. Saņemot kompetentās institūcijas atzinumu, tiesībsardzības iestāde vērtē, vai uzsākt kriminālprocesu. Savukārt informācija zināšanai tiek nodota tiesībsardzības iestādēm vai Novēršanas likuma subjektu kontroles un uzraudzības institūcijām tām noteikto funkciju īstenošanai (piemēram, operatīvā darbība, uzraudzības funkcija u.c.).

Tiesībsardzības iestādēm nosūtīto materiālu skaits salīdzinājumā pa gadiem aplūkojams grafikā. Tiesībsardzības iestādēm nosūtīto ziņojumu skaita palielinājums saistāms ar identificētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un citiem likumpārkāpumiem likvidējamo kredītiestāžu klientu rīcībā. Tāpat FID, veltot arvien lielākus resursus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšanā 2. riska profilā (vietējie noziegumi, kam seko NILL), pieaudzis tiesībsardzības iestādēm nosūtīto materiālu skaits, kas saistāms ar valsts amatpersonu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, t.sk. korupciju, nodokļu noziegumiem, krāpšanām, kā arī iespējamiem sankciju pārkāpumiem.

TIESĪBAIZSARDZĪBAS IESTĀDĒM NOSŪTĪTĀ INFORMĀCIJA

Visvairāk materiālus 2022. gadā FID ir nosūtījis Valsts policijai (73,7%), Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (10,7%) un Valsts drošības dienestam (8,9%). Zemāk – tiesībsardzības iestādēm nosūtīto materiālu skaits.

TIESĪBAIZSARDZĪBAS IESTĀDĒM NOSŪTĪTO MATERIĀLU SKAITS SADALĪJUMĀ PA IESTĀDĒM 2022. GADĀ

ADRESĀTS	KOMPETENTĀS IESTĀDES ATZINUMS	INFORMĀCIJA ZINĀŠANAI	PAPILDU ZIŅAS	KOPĀ
Valsts policija	243	56	122	421
Korupcijas novēršanas un apkaršanas birojs	15	27	19	61
Valsts drošības dienests	5	38	8	51
Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas polici- jas pārvalde	1	23	2	26
Prokuratūra	1	3	4	8
Iekšējās drošības birojs	0	1	0	1
Kopā	265	148	155	568

**FID DARBS UN LOMA
SANKCIJU JOMĀ**

06

Krievijas ilgstoši vērsta agresija pret Ukrainu, īpaši 2022. gada 24. februārī notikušais Krievijas spēku iebrukums Ukrainas teritorijā, ir radījis plaša mēroga reakciju no virknes pasaules valstu, nosakot līdz šim visstraujāk izvērstās ES sankcijas. Šajā dinamiskajā periodā sankciju izpildes jomā Latvijas kompetentajām institūcijām, t.sk. FID, bija nekavējoties jāreaģē un jāvelta atbilstošs resurss sankciju atbilstības nodrošināšanai.

FID loma starptautisko un nacionālo sankciju izpildes sistēmā ir noteikta Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma (Sankciju likums) 13. panta 4¹ daļā, proti, FID ir kompetentā institūcija cīņā pret starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē Novēršanas likuma noteiktajā kārtībā.

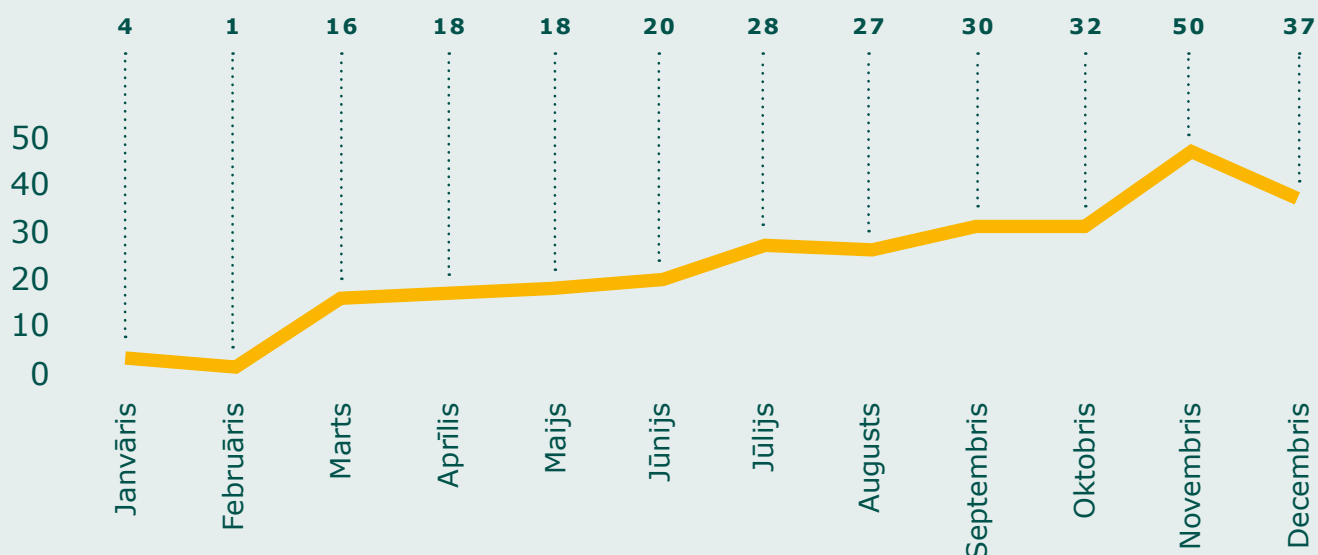
Informāciju par aizdomām par starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē FID saņem no kompetento institūciju uzraudzībā esošajām personām atbilstoši Sankciju likuma 17. panta otrajai daļai. Šādu FID saņemtu ziņojumu skaits kopš Krievijas spēku iebrukuma Ukrainā 2022. gada februārī ir ievērojami pieaudzis, proti, kopš 2022. gada 24. februāra saņemti 276 ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem, bet pavisam 2022. gadā saņemts 281 ziņojums.² Visvairāk ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem par iespējamu izvairīšanos no sankcijām, kas noteiktas saistībā ar Krievijas uzsākto karadarbību Ukrainā, FID saņemti 2022. gada novembrī un decembrī.

Sankciju apiešanas lietu piemēri pievienoti Pielikumā Nr. 1.

² 2022. gadā saņemti 4 ziņojumi par aizdomām par sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē, kas nav saistītas ar Krievijas karadarbību Ukrainā, bet saistīti ar citiem sankciju režīmiem.

FID SAŅEMTIE ZIŅOJUMI PAR SANKCIJU APIEŠANU 2022. GADĀ

Papildus pienākumam analizēt un sniegt izmeklēšanas iestādēm informāciju par starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu FID aktīvi iesaistās un iniciē arī citus pasākumus un procesus, kas ieviesti nolūkā efektīvāk izstrādāt komunikāciju, vienādot izpratni un veicināt risinājumu rašanu neskaidrajos sankciju izpildes jautājumos.

Tā, piemēram, FID tīmekļa vietnē <https://sankcijas.fid.gov.lv/> uztur informāciju par sankciju subjektiem – fizisku vai juridisku personu vai citu identificējamu subjektu sarakstus, attiecībā uz kuriem noteiktas starptautiskās un nacionālās sankcijas. Šis saraksts tiek regulāri aktualizēts un nodrošina informācijas par sankciju subjektiem pieejamību vienuviet. Tāpat FID pēc jaunu sankciju spēkā stāšanās nekavējoties atjauno sankciju sarakstu nosūta kompetentajām iestādēm.

Būtisks sadarbības forums, kas tika izveidots 2022. gada martā, ir FID vadītā Sankciju darba grupa, kas izveidota Novēršanas likuma 55. pantā regulētās SKG ietvaros. Sankciju darba grupā pārstāvēti eksperti no kompetentajām institūcijām sankciju jomā, proti, no FID, FKTK (ar 01.01.2023 – LB), Latvijas Republikas prokuratūras, VDD, VID un piecām Latvijas kredītiestādēm – “Swedbank” AS, Luminor Bank AS Latvijas filiāle, AS “SEB banka”, AS “Citadele banka”, BluOr Bank AS.

Kopš pērnā gada marta aizvadītās 15 Sankciju darba grupas sēdes, kas būtiski veicinājušas regulāru un proaktīvu informācijas apmaiņu pārstāvēto institūciju starpā. Sankciju darba grupas veiktais darbs un īstenotā sadarbība rezultējās materiālā “Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori”, kas apvieno informāciju no FID saņemtajiem ziņojumiem par aizdomīgiem darījumiem, Sankciju darba grupā pārrunāto un citu Latvijas un starptautisko institūciju veikto izpēti un konstatējumiem.³ Pamatojoties uz FID veiktās aptaujas rezultātiem, nacionāla mēroga institūcijas un Novēršanas likuma subjekti šo materiālu atzinuši kā lietderīgu un praktiski pielietojamu instrumentu aizdomīgu darījumu identificēšanā. Tāpat materiāls saņēmis pozitīvu vērtējumu arī no starptautiskajiem partneriem, kad tas tika prezentēts EFIPPP plenārsēdē, kurā pārstāvētas gan lielākās Eiropas finanšu iestādes, gan ES dalībvalstu finanšu izlūkošanas vienības, kā arī tiesībsardzības iestādes.

FID nodrošina arī aktīvu pārstāvniecību citos nacionāla un starptautiska mēroga sadarbības formātos, tādējādi aktīvi iesaistoties informācijas apmaiņas procesos un daloties ar labo praksi sankciju ieviešanā un piemērošanā. Nacionālā mērogā FID pārstāvji piedalās regulāri organizētajās Sankciju koordinācijas padomes sēdēs, kā arī citos pēc nepieciešamības organizētos sadarbības projektos, kas saistīti ar sankciju jautājumu risināšanu. Savukārt starptautiskā līmenī FID ir “Ar Krieviju saistīto noziedzīgo finanšu un sankciju finanšu izlūkošanas vienību darba grupa” (Russia-Related Illicit Finance and Sanctions FIU Working Group jeb RRIFS) biedrs, kas izveidota finanšu izlūkošanas vienību starptautiskās informācijas apmaiņas par pret Krieviju noteiktajām sankcijām vajadzībām.⁴

Nolūkā precizēt neskaidrības sankciju normatīvā regulējuma piemērošanas praksē, tas ir, skaidrot Sankciju likuma 17. pantā noteikto ziņošanas pienākumu un kompetento institūciju lomu to apstrādē, FID 2022. gada nogalē izstrādājis vadlīniju projektu “Ziņojumu sniegšana par aizdomīgiem darījumiem un atturēšanās no darījumu veikšanas. 2. papildinātā redakcija”, kuru plānots publicēt FID tīmekļa vietnē 2023. gada februārī. Vadlīnijās sniegti ieteikumi un praktiski piemēri, kā nošķirt sankciju pārkāpšanu no sankciju apiešanas, kas ir kompetentās institūcijas ziņojumu saņemšanai, kā arī sniegti konkrētu sankciju apiešanas gadījumu apraksti un analīze.

³ Materiāls “Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori”.

Pieejams: https://fid.gov.lv/uploads/files/2022/Pret_Krieviju_noteikto_sankciju_apiešanas_indikatori.pdf

⁴ <https://www.fincen.gov/news/news-releases/russia-related-illicit-finance-and-sanctions-fiu-working-group-statement-intent>

**SADARBĪBA AR
PARTNERIESTĀDĒM
ĀRVALSTĪS**

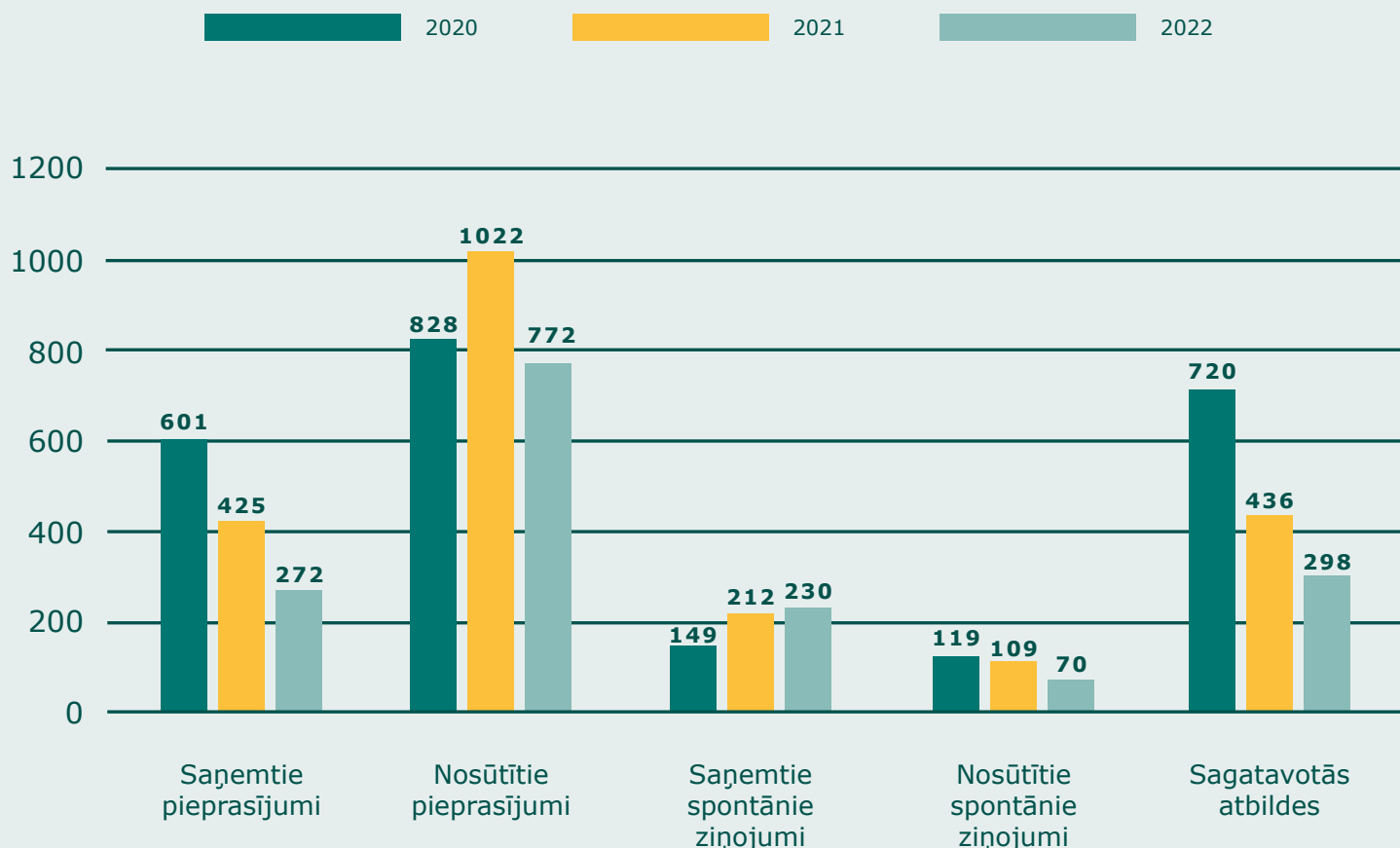
07

FID ir starptautiskās finanšu izlūkošanas vienību organizācijas – Egmont grupas – biedrs. Dalība Egmont grupā FID dod iespēju sazināties un apmainīties ar informāciju ar visu pārējo 165 valstu grupas biedriem, izmantojot drošu un aizsargātu informācijas apmaiņas kanālu. Viena no nozīmīgākajām FID starptautiskās sadarbības funkcijām ir atbilžu sagatavošana uz ārvalstu finanšu izlūkošanas vienību pieprasījumiem, kā arī FID pieprasījumu sagatavošana ārvalstu dienestiem. Tādēļ, lai iegūtu informāciju finanšu analīzes vajadzībām, FID aktīvi izmantoja Egmont grupas sniegtās iespējas arī 2022. gadā.

2022. gadā samazinājās FID saņemto ārvalstu pieprasījumu skaits, kas varētu būt saistīts gan ar Covid-19 pandēmijas ietekmi gada sākumā, kad liela daļa finanšu izlūkošanas vienību strādāja samazinātās kapacitātes apstākļos, gan ar faktu, ka šobrīd ar Latviju daudz mazākā mērā nekā iepriekš saistās riski, kas piemīt reģionāliem finanšu centriem, un attiecīgi arī šos riskus raksturojošu naudas plūsmu Latvijas finanšu sistēmā ir ievērojami mazāk. Tādējādi ir samazinājies tādu aizdomīgu darījumu skaits, par ko varētu interesēties ārvalstu dienesti.

Arī FID sagatavoto pieprasījumu skaits ārvalstu kolēģiem 2022. gadā ir samazinājies, kas ir saistāms ar FID prioritāšu maiņu no pirmā riska profila (riski, kas saistīti ar Latviju kā reģionālo finanšu centru) uz otro riska profilu (vietējie noziegumi, kam seko noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācija). FID joprojām sniedz plašu atbalstu arī tiesībaizsardzības iestādēm informācijas iegūšanā no ārvalstīm.

STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS DINAMIKA 3 GADU GRIEZUMĀ

2022. gadā ārvalstu finanšu izlūkošanas vienību pieprasījumi galvenokārt saņemti par šādiem iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem:

- autonoma noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija;
- krāpšana;
- starptautisko sankciju pārkāpšana;
- piesavināšanās;
- izvairīšanās no nodokļu vai tiem pielīdzinātu maksājumu veikšanas;
- korupcija.

Pēc nosūtīto pieprasījumu skaita nozīmīgākās FID sadarbības valstis 2022. gadā bija Lietuva, Igaunija, Šveice, Kipra, Čehija, Ukraina, Polija un Vācija. Nozīmīgākās FID sadarbības valstis pēc nosūtīto ir apkopotas zemāk.

1	Lietuvas FID	119
2	Igaunijas FID	63
3	Šveices FID	43
4	Kipras FID	41
5	Čehijas FID	39
6	Ukrainas FID	36
7	Polijas FID	32
8	Vācijas FID	31

FID 2022. gada nogalē veica ārvalstu finanšu izlūkošanas dienestu, ciešāko sadarbības partneru, aptauju, lai noskaidrotu FID starptautiskās sadarbības novērtējumu 2022. gadā. Apkopojot atbildes no ārvalstu finanšu izlūkošanas vienībām, var secināt, ka kopumā sadarbība ar FID novērtēta teicami – ar 9,56 ballēm no 10.

Raksturojot sadarbību ar FID, ārvalstu kolēģi kā būtiskākos aspektus norādīja sniegtās informācijas kvalitāti, atbilžu pilnīgumu, pieprasījumu īso izpildes laiku, kā arī informācijas augsto lietderību turpmākajā analizē un izmeklēšanā.

STARPTAUTISKĀ FINANŠU IZLŪKOŠANAS DARBA GRUPA (INTERNATIONAL FINANCIAL INTELLIGENCE TASKFORCE, IFIT)

2019. gadā FID izveidoja un vadīja specializētu IFIT, kurā piedalījās pārstāvji no 22 valstīm, kuru finanšu institūcijas visvairāk veikušas darījumus ar konkrētu Latvijas kredītiestādi. FID galvenā misija šajā darba grupā bija sniegt starptautiskajiem partneriem ne tikai jaunu redzējumu, kā izmeklēt finanšu noziegumus, bet arī veicināt daudzpusīgu sadarbību, īpaši ņemot vērā finanšu noziegumu globālo raksturu. Grupas dalībvalstu skaits pieauga līdz 25 valstīm, un tā savu darbību aktīvi turpināja arī 2022. gada pirmajā pusē, veicot regulāru operacionālas un stratēģiskas informācijas apmaiņu, kā arī jūlijā klātienē organizējot noslēdzošo darba grupas sanāksmi. Tās laikā tika prezentēti grupas trīs gadu darba rezultāti un secinājumi, diskutēts par ieguvumiem un šāda veida sadarbības nozīmīgumu, kā arī pārrunāti ļoti praktiski un operacionāli grupas darba rezultāti ne tikai Latvijā, bet arī pārējās iesaistītajās valstīs. Tāpat sanāksmē tika prezentēts FID sagatavots labākās prakses dokuments līdzīgu darba grupu izveidošanai un darbībai, kas balstās uz FID vadītās IFIT pieredzi un atziņām. Minētais dokuments un darba grupas paveiktais kopumā tika augstu novērtēts no ārvalstu kolēģu puses.

FID DALĪBA STARPTAUTISKAJĀ EGMONT GRUPĀ UN ES FINANŠU IZLŪKOŠANAS VIENĪBU PLATFORMĀ

2022. gadā tika nodrošināta FID pārstāvība četrās ES Finanšu izlūkošanas vienību platformas sanāksmēs, kā arī Egmont grupas darba grupu sanāksmē un Egmont grupas plenārsēdē. Dalība šajos forumos ne tikai nodrošina aktualitāšu un jaunāko pasaules tendenču, t.sk. jaunākās ES likumdošanas NILLTPF novēršanas jomā, izzināšanu, bet arī dod iespēju FID piedalīties diskusijās un darba grupās, kā arī veidot un uzturēt kontaktus ar ārvalstu kolēģiem. ES Finanšu izlūkošanas vienību platformas sanāksmēs, kā arī Egmont grupas plenārsēdes ietvaros organizētajās sanāksmēs FID pārstāvji ir aktīvi iesaistījušies diskusijās, kā arī dalījušies ar savu pieredzi un labāko praksi lietu analizē, jaunu tipoloģiju atklāšanā un sadarbības koordinācijā ar citām iestādēm.

PIEREDZES APMAIŅA AR ĀRVALSTU FINANŠU IZLŪKOŠANAS VIENĪBĀM

2022. gadā viens no FID mērķiem starptautiskās sadarbības jomā bija stiprināt sadarbību ar ārvalstu partneriem, kā arī veikt pieredzes un labākās prakses informācijas apmaiņu ar atsevišķiem ārvalstu finanšu izlūkošanas dienestiem operatīvās analīzes, datu apstrādes automatizācijas, stratēģiskās analīzes risinājumu, statistikas datu apkopošanas, starptautiskās sadarbības, publiskās-privātās partnerības, IT risinājumu izstrādes un attīstības, kā arī citās jomās. Šī mērķa sasniegšanai FID pārstāvji 2022. gadā gan attālināti, gan klātienē divpusēji tikās un piedalījās diskusijās ar 12 valstu finanšu izlūkošanas vienību kolēģiem, tādējādi ne tikai uzkrājot vērtīgu pieredzi un zināšanas un stiprinot savstarpējo sadarbību, bet arī gūstot jaunas idejas dienesta darba efektivitātes celšanai.

DALĪBA EIROPOLA FINANŠU IZLŪKOŠANAS PUBLISKAJĀ-PRIVĀTAJĀ PARTNERĪBĀ

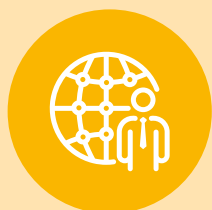
FID aktīvi piedalās Eiropola finanšu izlūkošanas publiskās-privātās partnerības (Europol Financial Intelligence Public-Private Partnership, EFIPPP) darbā. EFIPPP ir 2017. gadā izveidots projekts, kas veicina un attīsta pārrobežu sadarbību un informācijas apmaiņu starp Eiropolu, kompetentajām iestādēm (tostarp finanšu izlūkošanas vienībām un tiesībsardzības iestādēm) un finanšu iestādēm no ES un ārpus ES.

FID Stratēģiskās analīzes nodaļas vadītājs ir EFIPPP vadības grupas dalībnieks. FID 2022. gadā piedalījās visās EFIPPP plenārsēdēs. EFIPPP darba uzsvars 2022. gadā tika vērsts uz korupcijas, sankciju un krāpšanas digitālajā vidē jautājumiem.

**FID ORGANIZĒTIE
STARPTAUTISKIE
PASĀKUMI UN
APBALVOJUMI**

08

7. FEBRUĀRIS

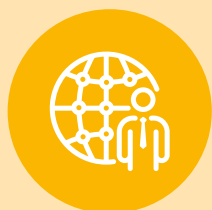
STARPTAUTISKS FORUMS PAR FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTU AUTONOMIJU UN NEATKARĪBU

Ikvienas valsts FID ir būtiska NILLTPF novēršanas sistēmas sastāvdaļa. Sniedzot finanšu informāciju un izlūkdatumus tiesībsardzības un citām iesaistītajām iestādēm, kā arī ārvalstu sadarbības partneriem, FID ir svarīga loma valsts centienos apkarot noziegumus, kas apdraud valsts drošību.

Autonomijas vai funkcionālās neatkarības trūkums var apdraudēt ne tikai FID darbības efektivitāti, bet arī negatīvi ietekmēt NILLTPF izmeklēšanas kvalitāti. Tāpēc FID ir būtiski darboties vidē, kurā tiek nodrošināta to funkcionālā neatkarība un autonomija gan finansiālā, gan operacionālā līmenī.

Lai aktualizētu izlūkošanas dienestu autonomijas un neatkarības jautājumu, tika organizēts starptautisks forums, kurā augsta līmeņa eksperti diskutēja par finanšu izlūkošanas dienestu lomu efektīvas NILLTPF novēršanas sistēmas izveidē, neatkarīga finanšu izlūkošanas dienesta priekšnosacījumiem, problēmjautājumiem, inovāciju nozīmi finanšu izlūkošanā un citām aktualitātēm. Īpaša diskusija tika veltīta pieredzei Baltijas valstīs

PASĀKUMU TIEŠSAISTĒ VĒROJA VAIRĀK NEKĀ 200 SKATĪTĀJI NO VISMAZ 22 VALSTĪM.

8. FEBRUĀRIS

STARPTAUTISKS SEMINĀRS PAR CILVĒKU TIRDZNICĪBAS RISKIEM UN FINANŠU SEKTORU LATVIJĀ UN KAIMIŅVALSTĪS

Mūsdienu verdzība un cilvēku tirdzniecība ietekmē visas pasaules valstis, un tiek lēsts, ka ikgadējā nelikumīgā peļņa no šā nozieguma ir 150 miljardi dolāru gadā. Finanšu nozarei ir būtiska nozīme cīņā pret mūsdienu verdzību un cilvēku tirdzniecību, jo nereti tieši finanšu sektora aktīva iesaiste ļauj atklāt un izbeigt šos noziegumus. Latvijas valdība Cilvēku tirdzniecības novēršanas plānā 2021.–2023. gadam atzinusi, ka šī slēptā nozieguma ietekmēto cilvēku skaits strauji pieaug gan pasaules, gan valsts līmenī.

Ņemot vērā minēto, semināra mērķis bija rosināt diskusijas un veicināt izpratni par finanšu nozares darbības nozīmi kontekstā ar cilvēku tirdzniecību saistīto noziegumu atklāšanu. Pasākumā eksperti pārrunāja mūsdienu verdzības un cilvēku tirdzniecības riskus finanšu nozarē un nozares pienesumu ar cilvēku tirdzniecību saistīto noziegumu atklāšanā.

Pasākums tika organizēts sadarbībā ar FAST (Finance Against Slavery and Trafficking) – globālu iniciatīvu, ko veido Apvienoto Nāciju Organizācijas politikas pētniecības universitātes centrs ar mērķi mobilizēt finanšu nozari pret mūsdienu verdzību un cilvēku tirdzniecību.

PASĀKUMU TIEŠSAISTĒ VĒROJA VAIRĀK NEKĀ 200 SKATĪTĀJI NO VISMAZ 13 VALSTĪM.

10.–15. JŪLIJS

28. EGMONT GRUPAS PLENĀRSĒDE "JAUNAS PIEEJAS FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTU EFEKTIVITĀTES VEICINĀŠANAI RISKOS BALSTĪTĀ VIDĒ" RĪGĀ

Rīga pirmo reizi uzņēma vairākus simtus pasaules finanšu izlūkošanas dienestu ekspertu 28. Egmont grupas plenārsēdē "Jaunas pieejas finanšu izlūkošanas dienestu efektivitātes veicināšanai riskos balstītā vidē". Plenārsēdē apsprieda gada laikā paveikto un

definēja mērķus turpmākajiem periodiem. Tā bija pirmā klātienē plenārsēde kopš 2019. gada un tādēļ ieņēma būtisku lomu Egmont grupas praktiskajā darbībā.

Egmont grupa tika dibināta 1995. gadā, un tā apvieno 166 finanšu izlūkošanas dienestus no visas pasaules, lai veicinātu informācijas apmaiņu un noziegumu atklāšanu.

PLENĀRSĒDE RĪGĀ PULCĒJA GANDRĪZ 400 DALĪBNIKUS NO VAIRĀK NEKĀ 120 VALSTU FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTIEM UN STARPTAUTISKĀM ORGANIZĀCIJĀM.

1. DECEMBRIS

STARPTAUTISKA KONFERENCE "EIROPAS SAVIENĪBAS SANKCIJAS PRET KRIEVIJU: ĪSTENOŠANA, EFEKTIVITĀTE UN NĀKOTNE"

Konferences mērķis bija apvienot kompetentās valsts iestādes un augsta līmeņa pašmāju un ārvalstu speciālistus, lai dalītos ar informāciju un pieredzi par sankciju pret Krieviju efektīvu piemērošanu.

Konference pulcēja nacionāla un starptautiska mēroga (Igaunija, Norvēģija, Lielbritānija un ASV) augsta līmeņa lektoros, kā arī starptautisko organizāciju (Eiropas Komisija, ASV Tieslietu departaments, ASV Valsts kases departamenta Ārvalstu aktīvu kontroles birojs (OFAC), Eiropols) pārstāvjus.

Pasākums tika organizēts sadarbībā ar Latvijas Republikas Ārlietu ministriju un notiek jau ceturto gadu pēc kārtas.

2022. GADĀ KONFERENCE PULCĒJA 60 VIESUS KLĀTIENĒ UN VAIRĀK NEKĀ 1000 KLAUSĪTĀJUS TIEŠSAISTĒ.

STARPTAUTISKA BALVA PAR IZCILU DARBU FINANŠU IZLŪKOŠANAS JOMĀ

28. EGMONT GRUPAS PLENĀRSĒDES LAIKĀ FIJD 32 LIETU KONKURENCĒ SAŅĒMA STARPTAUTISKAU BALVU PAR IZCILU DARBU FINANŠU IZLŪKOŠANAS JOMĀ – BECA (BEST EGMONT CASE AWARD).

Iesniegto lietu skaits Egmont balvai ar katru gadu palielinās – 2022. gadā konkursam tika pieteiktas 32 lietas no 19 finanšu izlūkošanas dienestiem visā pasaulē, un tas ir lielākais iesniegto lietu skaits balvas pasniegšanas vēsturē. Finālā iekļuva Latvijas un Itālijas finanšu izlūkošanas dienesti. Latvijas iesniegtā lieta atzinību izpelnījās lietas apjoma, sarežģītības, izlūkošanā izmantoto inovatīvo metožu un attīstītās starptautiskās sadarbības dēļ.

Iniciatīva ir radīta, lai mudinātu Egmont grupas dalībniekus sniegt ieguldījumu NILLTF gadījumu analizē un palīdzētu finanšu izlūkošanas dienestiem un sadarbības organizācijām cīņā ar finanšu noziegumiem. Tā ir iespēja finanšu izlūkošanas dienestiem dalīties ar savu pieredzi un zināšanām starptautiskā mērogā.

Lai piedalītos konkursā, finanšu izlūkošanas dienestiem ir jāiesniedz pieteikums, izklāstot nozīmīgāko lietu vai lietas, ar kādām dienests ir strādājis, atspoguļojot procesa sarežģītību, finanšu izlūkošanas dienesta kompetenci lietas izmeklēšanā, kā arī sniedzot ieskatu finanšu izlūkošanas procesā.

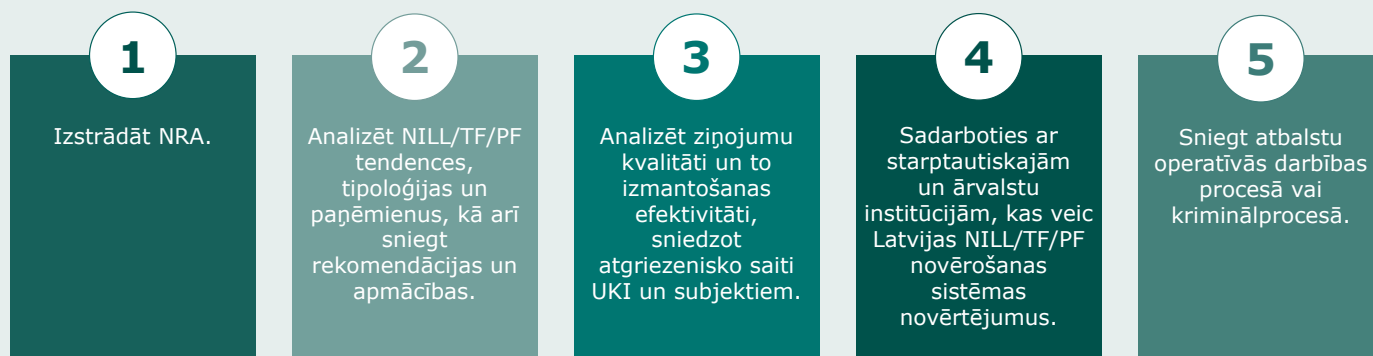

STRATĒGISKĀ ANALĪZE UN PĒTĪJUMI

09

Stratēģiskā analīze ir viens no būtiskiem FID īstenotiem darbības virzieniem, kas sevī ietver NILLTPF tendenču un aktualitāšu analīzi, kā arī izpēti par dažādu apstākļu ietekmi uz NILLTPF novēršanas paņēmieniem un metodēm. Stratēģiskās analīzes rezultātā gūtie secinājumi palīdz definēt ne tikai FID kā vadošās iestādes NILLTPF jomā darbības virzienus, bet informē par prioritātēm un riska jautājumiem arī citas kompetentās institūcijas un Novēršanas likuma subjektus.

FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA 2022. GADĀ VEIKTAIS DARBS STRATĒĢISKĀS ANALĪZES JOMĀ IEDALĀMS ŠĀDĀS KATEGORIJĀS:

NACIONĀLAIS NILLTPF RISKU NOVĒRTĒŠANAS ZIŅOJUMS

Nacionālajam NILLTPF risku novērtēšanas ziņojumam (NRA) ir būtiska loma NILLTPF novēršanas politikas veidošanā. Šajā procesā tiek apzināti, analizēti un izprasti Latvijā nozīmīgākie NILLTPF riski, kā arī vērtētas to radītās sekas un definēti nepieciešamie pasākumi to mazināšanai, novēršanai vai pārvaldīšanai. Risku novērtēšanas ziņojums sekmē kompetento iestāžu vienotu izpratni, kā arī kalpo par pamatu NILLTPF novēršanas rīcības plāna izstrādei, nosakot prioritāri veicamos pasākumus.

Ņemot vērā, ka valsts NILLTPF riska profils ir mainīgs, ko, cita starpā, ietekmē dažādi faktori, piemēram, ģeopolitiskie jautājumi tehnoloģiju attīstība u.tml., NRA ir veicams ar noteiktu regularitāti (Latvijā NRA tiek veikts reizi trijos gados). FID ar līdzatbildīgo institūciju atbalstu ir uzsācis darbu pie NRA 2023 izstrādes par laika periodu no 2020. gada līdz 2022. gadam. Kopumā darbs tiek īstenots 11 darba grupās, vērtējot draudus un ievainojamību sektoriem, juridiskajām personām un nevalstiskajām organizācijām piemītošos riskus, definējot paaugstināta NILL riska pakalpojumus un risku mazinošus pasākumus, ka arī pētot terorisma un proliferācijas finansēšanas tendences. Saskaņā ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 940 apstiprinātā Pasākumu plāna 1.2. punktu NRA 2023 tiks publicēts līdz 2023. gada 30. septembrim.

Stratēģiskās analīzes pētījumi

2022. gadā izstrādāti vairāki apjomīgi stratēģiskās analīzes pētījumi, kas publicēti Finanšu izlūkošanas dienesta tīmekļa vietnē, kā arī dažādos izglītošanas un informēšanas pasākumos un sanāksmēs prezentēti mērķauditorijai un kompetentajām institūcijām.

Cilvēku tirdzniecība un tās rezultātā iegūto līdzekļu legalizācija

Pētījumā, kas izstrādāts sadarbībā ar FAST,⁵ Iekšlietu ministriju, Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Organizētās noziedzības apkarošanas pārvaldi, Latvijas Republikas prokuratūru, identificētas tendences cilvēku tirdzniecībā Latvijā un ietvertas pazīmes, kas var liecināt par cilvēku tirdzniecības rezultātā iegūto līdzekļu legalizāciju, tādējādi veicinot cilvēku tirdzniecības gadījumu atklāšanu Latvijā. Pētījuma izstrādes noslēgumā, ievērojot ģeopolitiskās situācijas saasinājumu pasaulē, ietverta arī informācija par Krievijas izraisītā kara Ukrainā radītajiem riskiem attiecībā uz cilvēku tirdzniecību Latvijā.

Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju pārkāpšanas riski publiskajā sektorā

⁵ Finance Against Slavery and Trafficking - globāla iniciatīva, ko veido ANO politikas pētniecības universitātes centrs ar mērķi mobilizēt finanšu nozari pret mūsdienu verdzību un cilvēku tirdzniecību.

Finanšu izlūkošanas dienests, ņemot vērā Valsts kontroles secinājumus,⁶ atbilstoši risku novērtējumam apkopojis būtiskākos NILLTPF, kā arī sankciju pārkāpšanas riskus publiskajā sektorā. Risku apzināšana un novērtēšana tika īstenota ar nolūku veicināt publiskā sektora iestāžu personu izpratni par NILLTPF riskiem, kā arī sankciju pārkāpšanas riskiem, kas saistīti ar publiskā sektora darbību. Nolūkā sniegt metodoloģisko atbalstu risku novērtējumā tiek ietverti arī ieteikumi risku novēršanā, tostarp vadlīnijas publisko tiesību subjektiem sankciju ievērošanā un izpildē.

Pret Krieviju noteikto sankciju apiešanas indikatori

Skatīt sadaļā "FID darbs un loma sankciju jomā".

Neizvietoājamo digitālo vērtību (NFT) noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējums

Šajā FID izstrādātajā NILLTPF risku novērtējumā vērtēti riski, kas izriet no specifiska virtuālo aktīvu veida – NFT – izmantošanas un īpatnībām. NFT attīstība ir bijusi ārkārtīgi strauja, kā arī ievērojami pieaugusi to popularitāte, secīgi ir īpaši būtiski prognozēt NILLTPF tendences un izvērtēt riskus, kas saistīti ar šo virtuālo risinājumu. Nepilnības normatīvajā regulējumā, "pazīsti savu klientu" principa un darījumu uzraudzības prasību neesamība, pašlegalizācijas iespējas, fiktīva tirdzniecība ar mērķi mākslīgi paaugstināt NFT vērtību, kā arī izvairīšanās no nodokļu nomaksas ir tikai daži no šajā NILLTPF risku novērtējumā identificētajiem riskiem.

Tirdzniecības darījumu izmantošana noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā

Tirdzniecības darījumu dinamiskais raksturs, darījumos iesaistīto preču un pakalpojumu daudzveidība, vairāku preču, pakalpojumu, darījumu partneru iesaistīšanās tirdzniecības darījumos, kā arī citi aspekti palielina riskus, ka tirdzniecības darījumi var tikt izmantoti NILL, nodokļu krāpšanās shēmās un citu noziedzīgu nodarījumu veikšanai vai maskēšanai. Secīgi izstrādāts šis pētījums, kurā tiek vērsta uzmanība uz paņēmieniem, kas var tikt izmantoti tirdzniecības darījumu shēmās, kā arī apkopoti indikatori, kas liecina par iespējamām NILLTPF darbībām ar tirdzniecības darījumu starpniecību Latvijā.

Virtuālo valūtu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējums

Politikas plānošanas dokumentos, t.sk. Pasākuma plāna 1.2. punktā, virtuālajām valūtām piemītošo NILLTPF risku novērtēšana definēta kā ikgadējs process, par kuru atbildīgā institūcija ir Finanšu izlūkošanas dienests. Ņemot vērā, ka konkrētas "jaunās tehnoloģijas" – virtuālās valūtas – aktualitāte un popularitāte saglabājas augsta, tiek ieviesti jauni tehniski risinājumi un tendences, turklāt tās izmantošana noziedzībā nemazinās, regulāra NILLTPF risku novērtēšana ir būtisks process.

Šis risku novērtējums, ko izstrādājis FID, analizējot savā rīcībā esošo informāciju, starptautisko organizāciju izstrādātos pētījumus, kā arī, izmantojot FM, VID, VP KiAP un FKTK sniegto informāciju, izstrādāts kā papildinājums un informācijas atjaunojums 2021. gada redakcijai.

Papildus norādāms, ka 2022. gadā FID uzsāka pirmo kopīgo pārrobežu stratēģiskās analīzes pētījumu ar Lietuvas un Igaunijas finanšu izlūkošanas vienībām. Pētījums ir par skaidras naudas kustību caur Igauniju, Latviju un Lietuvu. Pētījums ietver padziļinātu un pirmreizēju kvalitatīvo un kvantitatīvo datu izpēti un analīzi, vienlaikus sadarbojoties ar centrālajām bankām, nodokļu administrācijām un tiesību aizsardzības iestādēm. Stratēģiskās analīzes darbu šajā jomā plānots turpināt 2023. gadā.

Finanšu izlūkošanas dienests 2023. gada janvārī sadarbības institūcijām, t.sk. uzraudzības un kontroles institūcijām, kā arī to uzraudzībā esošajiem Novēršanas likuma subjektiem, izplatījis aptaujas anketu, lūdzot sniegt atgriezenisko saiti par publicētajiem stratēģiskās analīzes pētījumiem. Vairāk nekā 66% respondentu norādījuši, ka pētījumi un materiāli ir ļoti aktuāli un tiem ir augsta lietderība. Kopumā vidējais vērtējums FID pētījumiem ir 8,4 no 10.

⁶ 2021. gada oktobrī VK apstiprināja Revīzijas ziņojumu, kurā vērtēta publiskā sektora gatavība noteikt un novērst NILL un sankciju pārkāpšanas riskus. Tajā VK secināja, ka, lai nodrošinātu iespējas savlaicīgi atklāt aizdomīgus darījumus un izvairīties no sadarbības ar sankcijām pakļautām personām, publiskajā sektorā jāveicina izpratne par NILLTPF un sankciju riskiem, jāuzlabo metodoloģiskais atbalsts un pieeja informācijas resursiem, kā arī jāpilnveido IKS, izmantojot uz risku novērtējumu balstītu pieeju.

STRATĒGISKĀ ANALĪZE PĒC PIEPRASĪJUMA

Viens no Finanšu izlūkošanas dienesta stratēģiskās analīzes virzieniem ir stratēģiskā analīze, kas veikta pēc uzraudzības un kontroles institūciju vai tiesību aizsardzības iestāžu pieprasījuma par konkrētu jautājumu, piemēram, Novēršanas likuma subjektu, nozari u.tml. Arī 2022. gadā FID sagatavoja un sniedza stratēģiskās analīzes informāciju pēc pieprasījuma. Šiem dokumentiem ir ierobežotas pieejamības statuss.

ATGRIEZENISKĀS SAITES SNIEGŠANA

FID, organizējot individuālas tikšanās, ik gadu sniedz atgriezenisko saiti par sniegto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaitu un kvalitāti uzraudzības un kontroles institūcijām, kā arī Novēršanas likuma subjektiem.

2022. gadā FID organizējis 10 atgriezeniskās saites sanāksmes ar visām 11 Novēršanas likuma 45. pantā noteiktajām uzraudzības un kontroles institūcijām. Sanāksmēs tika sniegts FID vērtējums par katra uzraudzības un kontroles institūciju uzraugāmā sektora vai sektoru sniegto ziņojumu skaitu un kvalitāti 2022. gadā. Tāpat tika pārrunāti veiktie uzraudzības pasākumi un citi aktuālie jautājumi, t.sk. sankciju jautājumi, līdzšinējā un turpmākā sadarbība ar FID, plānotie izglītojošie pasākumi u.c.

Tāpat 2022. gadā aizvadītas atgriezeniskās saites sanāksmes ar 11 dažādiem Novēršanas likuma subjektiem, no kurām 10 sanāksmes ar kredītiestādēm (kā sektors, no kura visvairāk tiek saņemti ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem). FID Novēršanas likuma subjektiem sniedz atgriezenisko saiti par to sniegtajiem ziņojumiem par aizdomīgiem darījumiem un sliekšņa deklarācijām kopš 01.10.2021., kad ieviesta jaunā FID finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēma goAML. Sanāksmēs tika pārrunāti un analizēti ziņojumu kvalitatīvie un kvantitatīvie rādītāji, kā arī pārrunāti atsevišķu ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem piemēri, t.sk. to saturs, tehniskās nepilnības (ja tādas bija novērojamas), ziņošanas savlaicīgums u.c. rādītāji. Īpašs uzsvars sanāksmēs tika veltīts vienotas izpratnes veidošanai par ziņošanu FID par sankciju apiešanu un apiešanas mēģinājumiem.

**LATVIJAS
STARPTAUTISKIE
NOVĒRTĒJUMI**

10

Viena no FID funkcijām ir nodrošināt Latvijas pārstāvību dažādos ar NILLTPF novērtēšanas jomu saistītos starptautiskos novērtēšanas procesos. 2022. gadā turpinājās vairākas starptautiskās novērtēšanas, kurās FID nodrošināja nepieciešamo informāciju un pārstāvniecību.

2022. gadā starptautiskie eksperti ir augsti novērtējuši Latvijas paveikto NILLTPF novērtēšanas jomas pilnveidē, tādējādi nostiprinot Latvijas starptautisko reputāciju NILLTPF novērtēšanas jomā kā atbilstošu augstākajiem starptautiskajiem standartiem.

MONEYVAL 5.KĀRTAS PASTIPRINĀTĀS UZRAUDZĪBAS PROCESS

2018. gada jūlijā Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novērtēšanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komiteja "Moneyval" (Moneyval) 56. plenārsēdē, apstiprinot Latvijas 5. kārtas novērtēšanas ziņojumu, pieņēma lēmumu Latvijai piemērot pastiprinātās uzraudzības procedūru. Atbilstoši minētajai procedūrai Latvijai bija jāiesniedz trīs pēcpārbaudes ziņojumi, informējot par sasniegto atbilstību 40 FATF rekomendācijām.

2019. gada decembra 59. plenārsēdē Moneyval apstiprināja Latvijas pirmo publicēto pēcpārbaudes ziņojumu, ar kuru tika atzīts, ka Latvijas tiesiskais regulējums atbilst visām 40 FATF rekomendācijām. Neskatoties uz panākto atbilstību, ievērojot Moneyval 5.kārtas novērtējuma procedūru, Latvijai turpinājās pastiprinātā uzraudzība, un atbilstoši tai Latvijai bija pienākums iesniegt pēcpārbaudes ziņojumus.

2022. gada 30. septembrī FID iesniedza Moneyval trešo un pēdējo pēcpārbaudes ziņojumu, kas ir paredzēts Moneyval 5. kārtas pastiprinātās uzraudzības procedūras ietvaros. Ziņojums tika izstrādāts FID vadībā, un šajā apjomīgajā ziņojumā (147 lpp.) Latvija sniedza aktuālo informāciju par progresu un sasniegtajiem rezultātiem NILLTPF novērtēšanas un apkarošanas pasākumu ieviešanā atbilstoši Moneyval izteiktajām rekomendācijām 2018. gadā. Ar šī ziņojuma pieņemšanu 2022. gada decembra Moneyval 64. plenārsēdes laikā ir noslēdzies Latvijas pastiprinātās uzraudzības process Moneyval, un turpmāk atbilstoši procedūrai nav paredzētas atskaites, kas Latvijai būtu jāiesniedz.

Ievērojot to, ka Moneyval 5. kārtas novērtējuma process pamazām tuvojas noslēgumam (tiek paredzēts, ka pēdējie Moneyval dalībvalstu 5. kārtas novērtējuma ziņojumi varētu tikt pieņemti 2024. gadā), Moneyval 64. plenārsēdes laikā (2022. gada decembrī) notika diskusijas par nākamo posmu – 6. novērtēšanas kārtu. Plānots, ka 2023. gada sākumā Moneyval uzsāks darbu pie 6. kārtas novērtējuma procedūras izveides, un Moneyval plenārsēdē 2023. gada maijā dalībvalstis izskatīs tās projektu. Paredzēts, ka 6. kārtas novērtējuma pirmās klātienes vizītes Moneyval dalībvalstis notiks 2024. gada oktobrī, savukārt pirmie novērtējuma ziņojumi tiks pieņemti 2025. gada beigās.

ANO PRETTERORISMA KOMITEJAS IZPILDDIREKTORĀTA NOVĒRTĒŠANAS VIZĪTE

2022. gadā turpinājās Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Drošības padomes Pretterorisma komitejas izpilddirektorāta (United Nations Counter-Terrorism Committee Executive Directorate, ANO CTED) ekspertu veiktā novērtēšana, kurā tika izvērtēts Latvijas progress ANO Drošības padomes rezolūciju, kas saistītas ar terorisma un terorisma finansēšanas novēršanu, īstenošanā. No 2022. gada 13. oktobra līdz 14. oktobrim Rīgā norisinājās ANO CTED ekspertu klātienes vizīte, kurā tika izvērtēts arī Latvijas paveiktais cīņā ar terorisma finansēšanu un NILLTPF novērtēšanas sistēmas efektivitāti. ANO CTED eksperti vērtēja tiesisko regulējumu un tā atbilstību starptautiskajām saistībām, FID kapacitāti un efektivitāti NILLTPF novērtēšanā un apkarošanā, tostarp sadarbību ar citām atbildīgajām iestādēm, kā arī ar ārvalstu partneriem un FID spēju nodrošināt ANO Drošības padomes rezolūciju pilnvērtīgu izpildi.

Vizītes laikā ANO CTED eksperti izteica atzinību FID par 2022. gadā Egmont 28. plenārsēdes laikā Rīgā iegūto starptautisko BECA balvu par izcilu darbu finanšu izlūkošanas jomā. Tāpat ANO CTED eksperti augstu novērtēja FID paveikto kopš 2018. gada Moneyval novērtējuma, uzsverot, ka Latvija ir panākusi būtiskus uzlabojumus NILLTPFN sistēmā kopumā, nodrošinot efektīvi funkcionējošus mehānismus, kas novērš Latvijas finanšu sistēmas izmantošanu finanšu noziedzumu īstenošanai.

ANO CTED sākotnējā ekspertu secinājumā kopsavilkumā tiek uzsvērts, ka Latvija kopš 2018.gada Moneyval apstiprinātā 5.kārtas novērtēšanas ziņojuma ir ieguldījusi ievērojamu darbu, lai uzlabotu tiesisko ietvaru ļoti īsā laika posmā. Veiktie pasākumi ir ievērojami samazinājuši Latvijas finanšu sistēmas neaizsargātību pret ļaunprātīgu izmantošanu terorisma finansēšanai.

ANO CTED eksperti ļoti atzinīgi novērtēja Latvijas NILLTFPF novērtēšanas sistēmu un tās efektivitāti. Īpaši ANO CTED eksperti izceļ izveidotās sadarbības platformas (SKG, Uzraugu platforma, Sankciju koordinācijas padome, AMLIH), uzslavējot starpinstitutionālo sadarbību un sadarbību ar privāto sektoru. Tāpat atzinīgi novērtēti FID ieviestie atgriezeniskās saites mehānismi gan starptautiskajā sadarbībā, gan sadarbībā ar uzraudzības un kontroles iestādēm un Novērtēšanas likuma subjektiem, gan sadarbībā ar tiesībsargāšanas iestādēm. ANO CTED ekspertu ieskatā viss iepriekšminētais ir labā prakse, ko viņi iesaka pārņemt citām ANO dalībvalstīm.

Minētajā sākotnējo secinājumu kopsavilkumā ANO CTED eksperti īpaši uzsver, ka Latvija ir ieviesusi nacionālo līdzekļu iesaldēšanas mehānismu saskaņā ar ANO Drošības padomes rezolūcijas Nr.1373 (2001) prasībām, nodrošinot labo praksi. Vienlaikus tiek augsti novērtēta un minēta kā labā prakse FID izveidotais un uzturētais sankciju meklētājs – <https://sankcijas.fid.gov.lv/>.

STARPTAUTISKĀ VALŪTAS FONDA IV PANTA NOVĒRTĒJUMS PAR LATVIJU

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) ik gadu veic apskatus par valstu makroekonomiskās un finanšu stabilitātes situāciju. Šajos novērtējumos uzmanība tiek pievērsta arī NILLTFPF novērtēšanas jomai. 2022. gada augustā SVF publicēja IV panta konsultāciju ar Latviju ziņojumu.

SVF IV panta konsultāciju ar Latviju ietvaros Latvijas Bankas vadībā 2022. gadā tika aizvadīta tikšanās hibrīdrežīmā (attālināta un klātienē) ar SVF ekspertiem, pēc kuras tika pieņemts SVF IV panta ziņojums. SVF eksperti minētajā ziņojumā uzsver, ka Latvija ir panākusi ievērojamu progresu, nostiprinot NILLTFPF novērtēšanas sistēmu. Tiek atzinīgi novērtēts, ka NILLTFPF novērtēšanas sistēmā ir pareizi likts uzsvars uz jaunajiem draudiem, tostarp saistībā ar sankciju apiēšanas riskiem.

SVF ZIEMEĻVALSTU UN BALTIJAS VALSTU REĢIONA FINANŠU SEKTORA NOVĒRTĒŠANA NILLTF NOVĒRŠANAS JOMĀ

2022. gadā tika turpināts darbs pie SVF Ziemeļvalstu un Baltijas valstu reģiona finanšu sektora novērtēšanas NILLTF novērtēšanas jomā projekta, kurā tiek vērtēta finanšu plūsmu (banku un citu finanšu institūciju) analīze ar / starp reģiona valstīm, šo plūsmu ietekme uz NILLTF riskiem, kā arī uzraudzības un kontroles institūciju sadarbība šajā jomā. 2022. gada maijā un jūnijā notika vairākas klātienē sanāksmes Latvijas Bankas vadībā ar SVF ekspertiem, kurās FID iesniedza plašu informāciju un to pamatojošu statistiku, tostarp saistībā ar FID resursiem un kapacitāti, aizdomīgu darījumu ziņošanas praksi un rādītājiem, izstrādātajiem palīgmateriāliem un vadlīnijām Novērtēšanas likuma subjektiem un sadarbības partneriem, stratēģiskās analīzes produktiem un to pienešumu.

FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA SADARBĪBAS PLATFORMAS

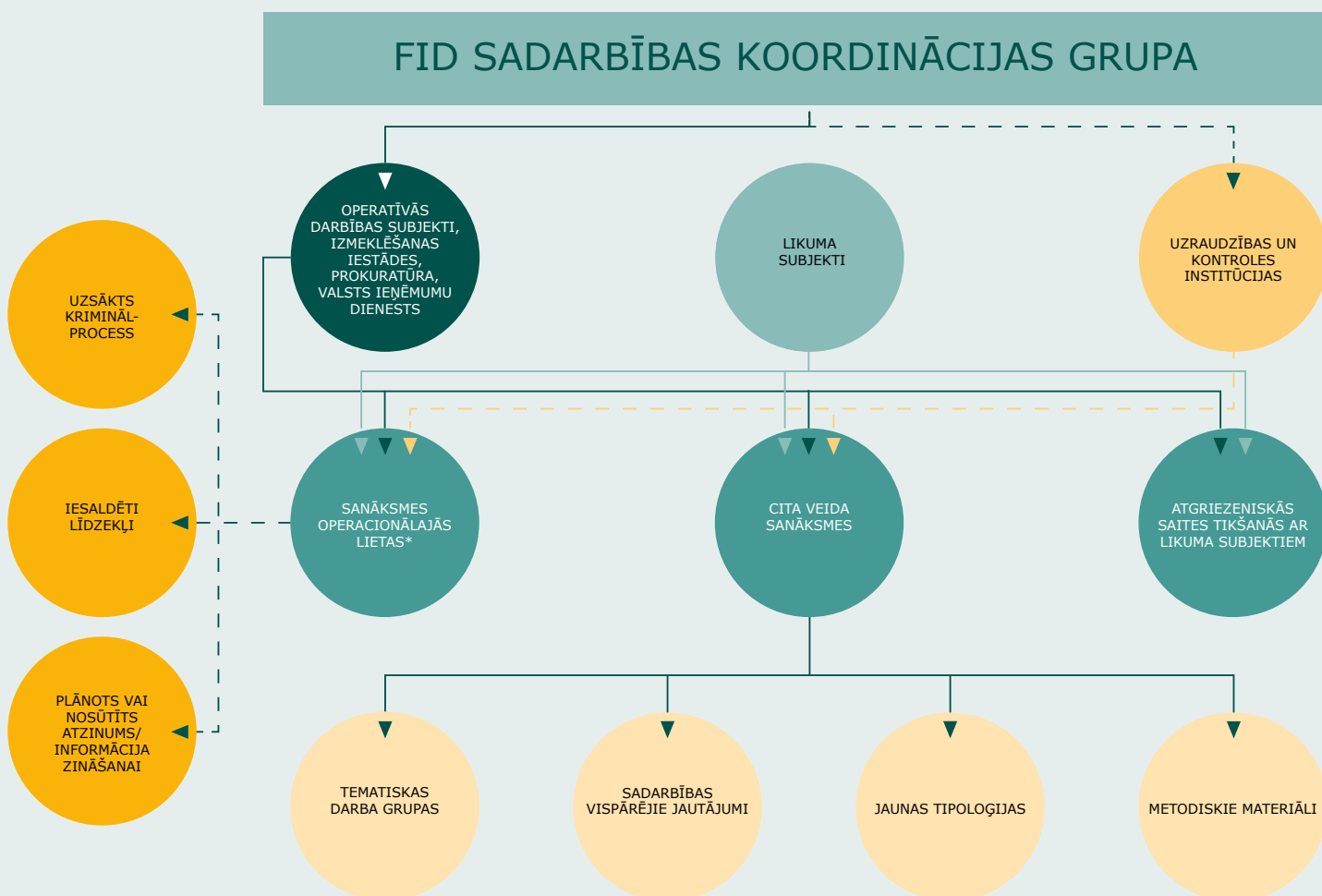
11

SADARBĪBAS KOORDINĀCIJAS GRUPAS DARBĪBA KĀ PUBLISKĀS UN PRIVĀTĀS PARTNERĪBAS FORMA

FID funkciju izpilde nav iespējama bez efektīvas sadarbības ar tiesībsardzības iestādēm un prokuratūru, kā arī ar Novēršanas likuma subjektiem un to uzraudzības un kontroles institūcijām. Saskaņā ar Novēršanas likuma 55. pantu šādas sadarbības mērķis ir veicināt iesaistītajām institūcijām, Novēršanas likuma subjektiem un uzraudzības un kontroles institūcijām normatīvajos aktos noteikto uzdevumu efektīvu izpildi.

Novēršanas likums nosaka, ka FID koordinē iesaistīto institūciju (operatīvās darbības subjektu, izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras, VID), kā arī Novēršanas likuma subjektu sadarbību, tāpat sadarbība tiek koordinēta, sasaucot SKG. SKG sasauc FID pēc savas iniciatīvas vai tad, ja to ierosina vismaz viena no iesaistītajām institūcijām.

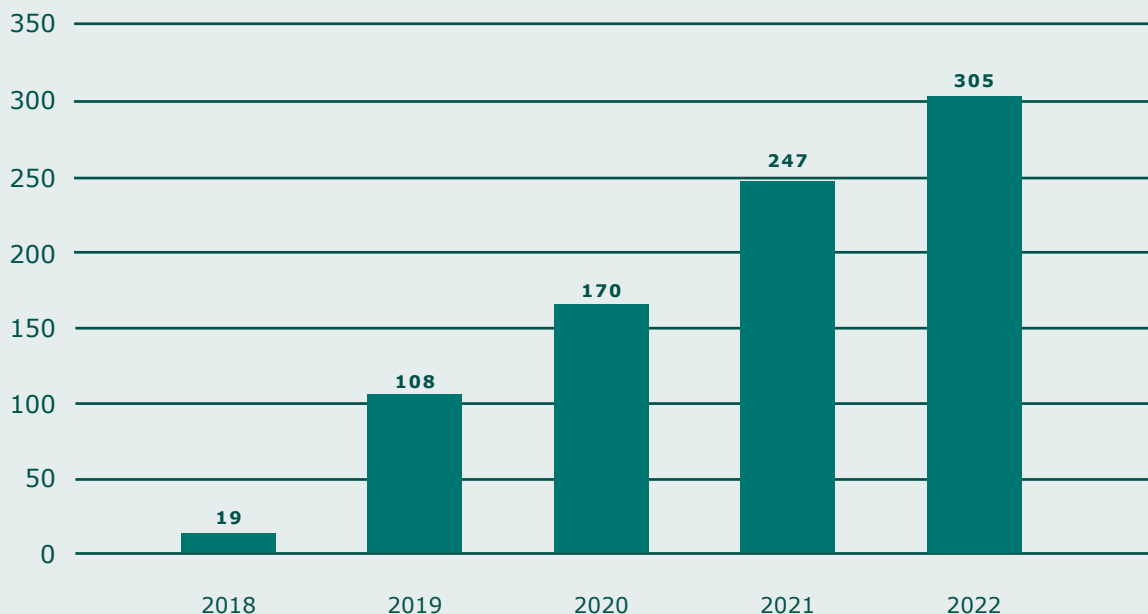
SKG DARBĪBAS SHĒMA

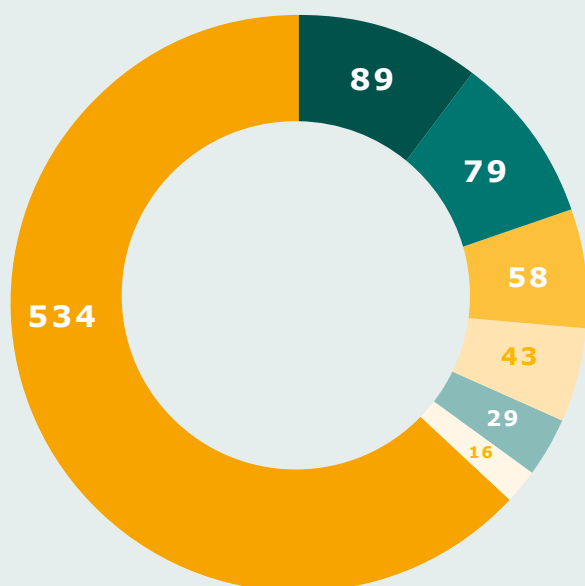
*Apmainās ar informāciju, kas attiecas uz NILL/TF/PF, šo darbību mēģinājumu vai citu ar to saistītu NN vai aizdomīgu darījumu. Driķst izskatīt konkrētas situācijas, kurās notiek pārbaudes vai izmeklēšana un apmainīties ar informāciju.

SKG ir efektīvs, elastīgs un operatīvs sadarbības koordinācijas instruments, par ko liecina strauji augošais sasaukto SKG sanāksmju skaits. 2019. gadā tika sasauktas 108 sēdes, 2020. gadā – 170, 2021. gadā – 247 un 2022. gadā – 305 (no kurām lielākoties sēdes bija atkārtotas, turpinot konkrētu sadarbības jautājumu izskatīšanu).

SKG SANĀKSMJU DINAMIKA 2018.–2022. GADĀ

Visbiežāk SKG sēdes 2022. gadā notika operacionālos jautājumos – 216 gadījumos.

SKG SĒŽU SATURS 2018.–2022. GADĀ

TAI DALĪBA SKG SANĀKSMĒS (AKTĪVĀKIE DALĪBNIKĪ)

IESTĀDE	2018	2019	2020	2021	2022	KOPĀ
Valsts policija	10	46	46	69	78	249
tajā skaitā ENAP	10	35	27	42	39	153
tajā skaitā ONAP/ONSSNAP	-	9	11	12	19	51
KNAB	3	7	9	37	69	125
VID NMPP	2	10	13	21	21	67
VDD	1	3	12	17	34	67

2018.-2022. gadā prokuratūra piedalījās 127 SKG sanāksmēs.

Gadu griezumā: 2018. gadā - 1, 2019. gadā - 19, 2020. gadā - 23, 2021. gadā - 33 un 2022. gadā - 51 sēdēs, ieskaitot 7 sēdes ar EPPO 2022. gadā.

SKG SANĀKSMJU SASAUKŠANAS INICIATORI

INICIATORS	2018	2019	2020	2021	2022	KOPĀ
TAI un prokuratūra kopā	8	25	30	25	67	155
KNAB	1	3	2	10	26	42
Valsts policija	6	12	12	9	25	64
VID NMPP		5	3	1	1	10
Prokuratūra		2	6	1	6	15
FID	6	64	99	195	216	580
Likuma subjekti	4	13	32	18	20	87
No tām kreditīstādes UKI	3	11	27	16	20	77
No tām FKTK		6	9	9	2	26
			4	7	2	13

Lai apzinātu TAI un prokuratūras sadarbības SKG ietvaros novērtējumu, pirmo reizi tika veikta SKG sanāksmju dalībnieku aptauja. Atbildes saņemtas no 88 dalībniekiem, un šādas sadarbības vispārējs vērtējums ir 8.9 punkti (skalā no 1 līdz 10).

SPECIALIZĒTAS SKG DARBA GRUPAS

2022. gadā tika turpināta vairāku specializētu SKG darba grupu izveide un darbība. Tika izveidotas 2 jaunas starpinstitucionālas "ilgtspējīgas", uz projektu vērstas darba grupas – Sankciju darba grupa (skatīt sadaļā "FID darbs un loma sankciju jomā") un Nodokļu noziegumu un NILL novēršanas un apkarošanas SKG ar pastāvīgu sastāvu – pārstāvjiem no 4 Latvijas lielākajām kredītiestādēm, FID, VID un Ģenerālprokuratūras. Gada laikā notika 5 šīs grupas sanāksmes, kuru rezultātā tika izstrādāts dokuments par noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā indikatoriem un gadījumu analīzi. Dokumentu plānots publicēt FID tīmekļa vietnē 2023. gadā.

UZRAUDZĪBAS UN KONTROLES INSTITŪCIJU SADARBĪBAS UN KOORDINĀCIJAS PLATFORMA

2022. gadā notikušas 9 Uzraudzības un kontroles institūciju (UKI) sadarbības un koordinācijas platformas sanāksmes, kurās pārrunāti un apspriesti vairāk nekā 20 UKI aktuālie jautājumi NILLTPF novēršanas jomā. Šīs platformas galvenie mērķi nemainīgi ir nodrošināt informācijas un labākās pieredzes apmaiņu par NILLTPF novēršanas uzraudzības praksi; veicināt vienotu izpratni par NILLTPF riskiem; sniegt UKI informāciju par aktuālajiem NILLTPF riskiem (tai skaitā analizēt un apspriest jaunākās tendences). 2022. gadā notikušajās UKI sanāksmēs viens no būtiskākajiem jautājumiem bija NRA 2023 izstrādes metodoloģija, diskutēts par UKI lomu un iesaisti NRA 2023 izstrādē.

Pamatojoties uz Novēršanas likuma grozījumiem,⁷ UKI sadarbību turpmāk koordinēs Finanšu ministrija. FID turpinās piedalīties UKI sadarbības platformas sanāksmēs un apmainīties ar informāciju ar UKI atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

⁷ Skat. <https://likumi.lv/ta/id/336675-grozijumi-noziedzigi-iegutu-lidzeklu-legalizācijas-un-terorisma-un-proliferācijas-finansēšanas-novēršanas-likuma>

**INOVĀCIJAS UN
TEHNOLOĢISKIE
ATBALSTA RISINĀJUMI**

12

Viens no galvenajiem izaicinājumiem tehnoloģiskās attīstības jomā 2022. gadā bija iedzīvināt un attīstīt ziņošanas sistēmu goAML, veidojot pamatu sarežģītiem un daudzlīmeņu risinājumiem finanšu izlūkošanas jomā, ko ir izdevies arī veiksmīgi sasniegt. Piemēram, ar ziņošanas sistēmas goAML palīdzību FID 2022. gadā automatizētā veidā pārsūtīja 3071 ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem nodokļu jomā Valsts ieņēmumu dienestam, tā noņemot šo administratīvo slogu Novēršanas likuma subjektiem, kuriem iepriekš šādi ziņojumi bija jāiesniedz abām iestādēm. Tāpat ziņošanas sistēmā goAML atvērti 1885 konti institūcijām, un tā nodrošina gan ziņojumu saņemšanu no Novēršanas likuma subjektiem un to tālāku analīzi, gan informācijas apmaiņu ar tiesībsardzības iestādēm.

FID kopā ar sistēmas izstrādātājiem Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas biroju (UNODC) 2022. gada aprīlī organizēja vērienīgu goAML lietotāju tikšanos Rīgā, kur vairāk nekā 20 valstu dienestu pārstāvji dalījās pieredzē goAML lietošanā un kopā ar sistēmas izstrādātājiem diskutēja par nākotnes attīstības stratēģiju.

2022. gada februārī darbību uzsāka Mācību vietne <https://training.fid.gov.lv>, kurā papildus FID tīmekļvietnē publiski pieejamajai informācijai ir iespējams noklausīties un padziļināti apgūt vairākus NILLTPFN mācību kursus video formātā. Piekļuve mācību vietnei tiek nodrošināta Novēršanas likuma subjektiem, tiesībsardzības iestādēm un Novēršanas likuma subjektu uzraudzības un kontroles institūcijām. Mācību vietnē šobrīd ir reģistrēti vairāk nekā 1000 lietotāju.

Sankciju meklētāja vietnes <https://sankcijas.fid.gov.lv> funkcionalitātes attīstība nodrošināja informācijas pieejamību kritiski svarīgai informācijai par sankcijām pakļautajām personām. Vienlaicīgi FID aktīvi sadarbojās ar vairākiem valsts informācijas sistēmu turētājiem, nosūtot sankciju subjektu sarakstus elektroniskā veidā un sniedzot atbalstu sakrītību meklēšanai nepieciešamo vaicājumu izstrādē.

Līdz ar pārceļšanos uz jaunajām telpām veikta infrastruktūras pilnveidošana Valsts elektronisko sakaru pakalpojumu centrā un palielinātas FID analītiskajam darbam nepieciešamās skaitļošanas jaudas un datu uzglabāšanas kapacitāte. Tāpat pilnveidots datubāzu auditācijas un aizsardzības risinājums, papildus nodrošinot iespēju izsekot piekļuvēm datubāzēs, kā arī lietotāju tiesību pārvaldībai un paaugstinot informācijas aizsardzību. Stiprinātas datu apmaiņas kanālu uzraudzības iespējas.

FID 2022. gadā ieviesti vairāki tehnoloģiskie risinājumi, kas paplašina esošo tehnoloģisko risinājumu funkcionalitāti un nodrošina datu kvalitātes paaugstināšanu, veidojot pamatu nākotnē paredzētajām izstrādēm mākslīgā intelekta jomā.

AMLIH (AML INNOVATION HUB) - AML INOVĀCIJU CENTRS

Lai veicinātu tiesībsargājošo institūciju sadarbību un inovatīvu tehnoloģiju izmantošanu finanšu noziegumu izlūkošanai un novēršanai, 2022.gada sākumā FID paspārnē tika atklāts Baltijā pirmais finanšu izlūkošanas un naudas atmazgāšanas novēršanas centrs.

AMLIH izveidošana bija iespējama, pateicoties Atveseļošanas un noturības fonda (ANM) investīcijām, un centra mērķis ir stiprināt Latvijas finanšu noziegumu apkarošanai kritiski svarīgo informācijas tehnoloģiju jomu un kāpināt sadarbības jaudu noziegumu atklāšanā nacionālā un starptautiskā līmenī.

AMLIH kalpos arī zināšanu pārneses mērķim, ļaujot organizēt apmācības finanšu izlūkošanas speciālistiem, sadarbojoties dažādu valstu, sektoru un institūciju pārstāvjiem.

Pieaugot datu plūsmu apjomam un maksājumu veidiem, to analīze manuāli vairs nav iespējama, līdz ar to AMLIH sekmēs mākslīgā intelekta (AI) un mašīnmācīšanās risinājumu ieviešanu nolūkā identificēt NILLTPF tipoloģijas un tendences, kā arī automatizēt rutīnas, zemas intelektuālās kapacitātes manuālās darbības, nodrošinot iespēju novirzīt resursus padziļinātai analīzei.

**DARBINIEKI FINANŠU
IZLŪKOŠANAS
DIENESTĀ**

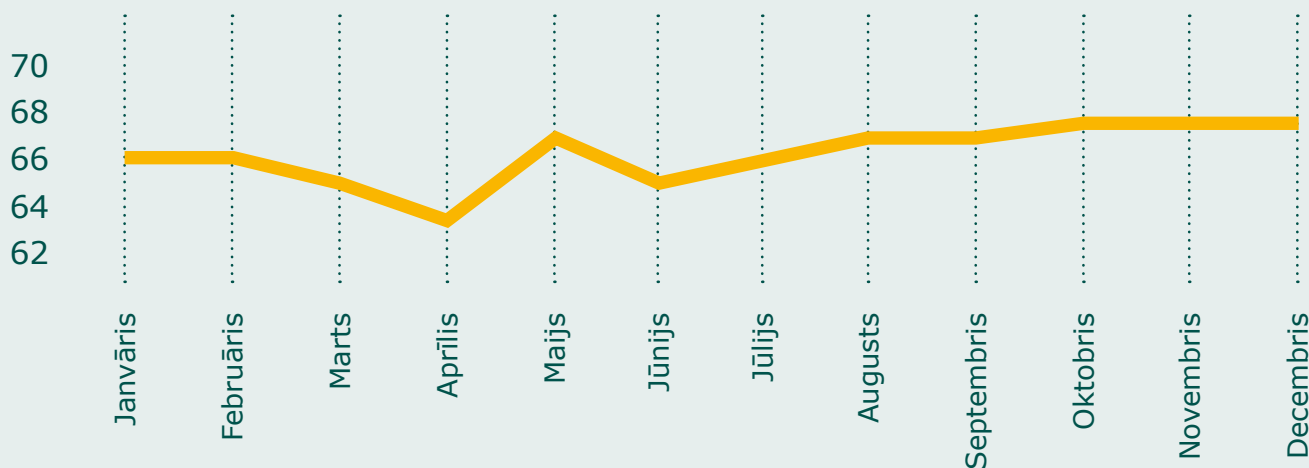
13

FID personāla politika ir balstīta atlases, atlīdzības, darba izpildes, apmācību un darba vides savstarpējā mijiedarbībā, un tās uzdevums ir atbalstīt iestādes stratēģisko mērķu sasniegšanu, piesaistot atbilstošas kvalifikācijas darbiniekus un ierēdņus un veidojot darba vidi, kas veicina darbinieku profesionalitāti, attīstību un lojalitāti, balstoties uz iestādes pamatvērtībām.

Atbilstoši Pasākumu plānam laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam FID no 2022. gada 1. janvāra tika piešķirtas četras papildu amata vietas. Kopējais FID amata vietu skaits 2022. gada janvārī bija 72, tai skaitā 14 ierēdņu amati un 58 darbinieku amati.

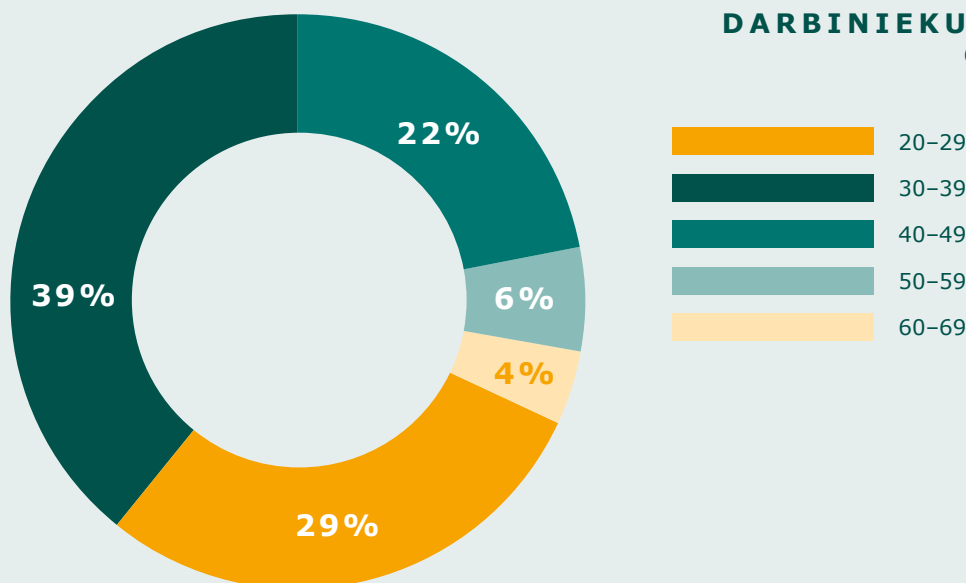
2022. gada 1. janvārī FID bija aizpildītas 66 amata vietas, taču, pieaugot nodarbināto skaitam, gada noslēgumā FID bija 68 aizpildītas amata vietas. 2022. gadā FID pievienojās 13 jauni darbinieki un vidēji pārskata gadā aizpildītas ir 66 amata vietas.

NODARBINĀTO SKAITS 2022. GADĀ PA MĒNEŠIEM

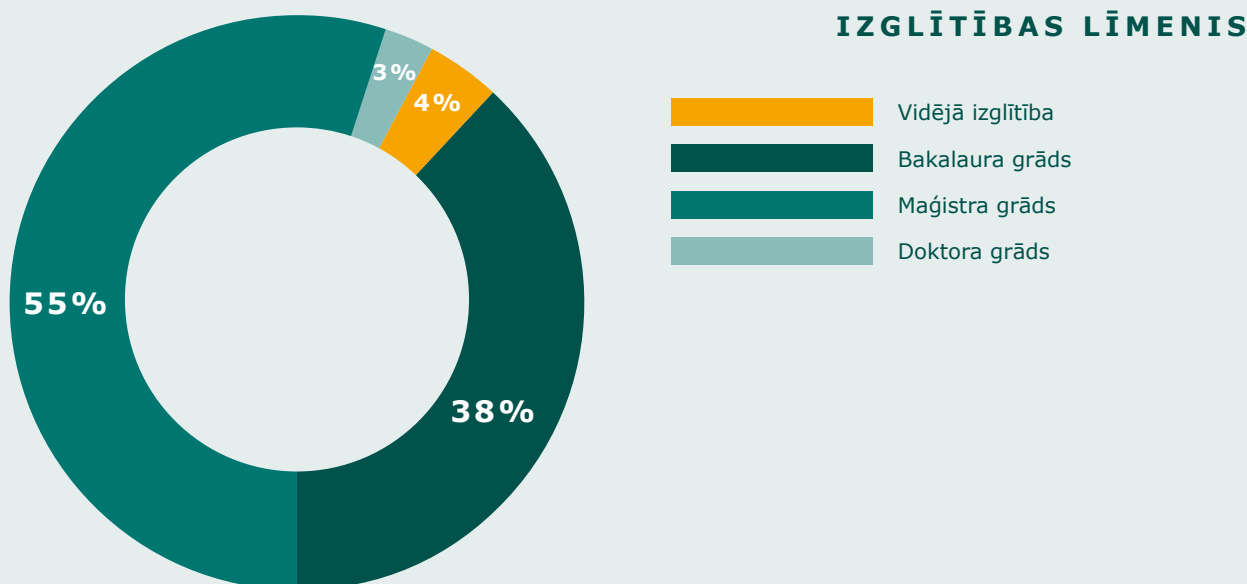

FID darbinieku vidējais vecums ir 37 gadi. FID strādā 69% sievietes, 31% - vīrieši.

DARBINIEKU SKAITS PA VECUMA GRUPĀM

FID 96% no darbiniekiem ir ieguvuši vismaz vienu bakalaura grādu, no tiem 55% ir ieguvuši arī maģistra grādu un 3% ir ieguvuši doktora grādu, savukārt 4% darbinieku šobrīd studē kādā no bakalaura programmām un ir ceļā uz grāda iegūšanu. FID darbinieki pārsvarā ir ieguvuši augstāko izglītību tiesību zinātnē, finanšu un uzņēmējdarbības vadībā vai citās sociālajās zinātnēs.

Lai nostiprinātu zināšanas un paaugstinātu kvalifikāciju NILL novēršanas jomā, FID darbinieki ir turpinājuši mācīties sertificētu NILL apkarošanas speciālistu asociācijas (ACAMS) akreditētajā apmācību programmā un kvalificējušies sertificēta NILL novēršanas speciālista (CAMS) eksāmena kārtošanai, kā arī mācījušies dažādās vietējo un starptautisko sadarbības iestāžu organizētās apmācībās.

DARBINIEKU PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE

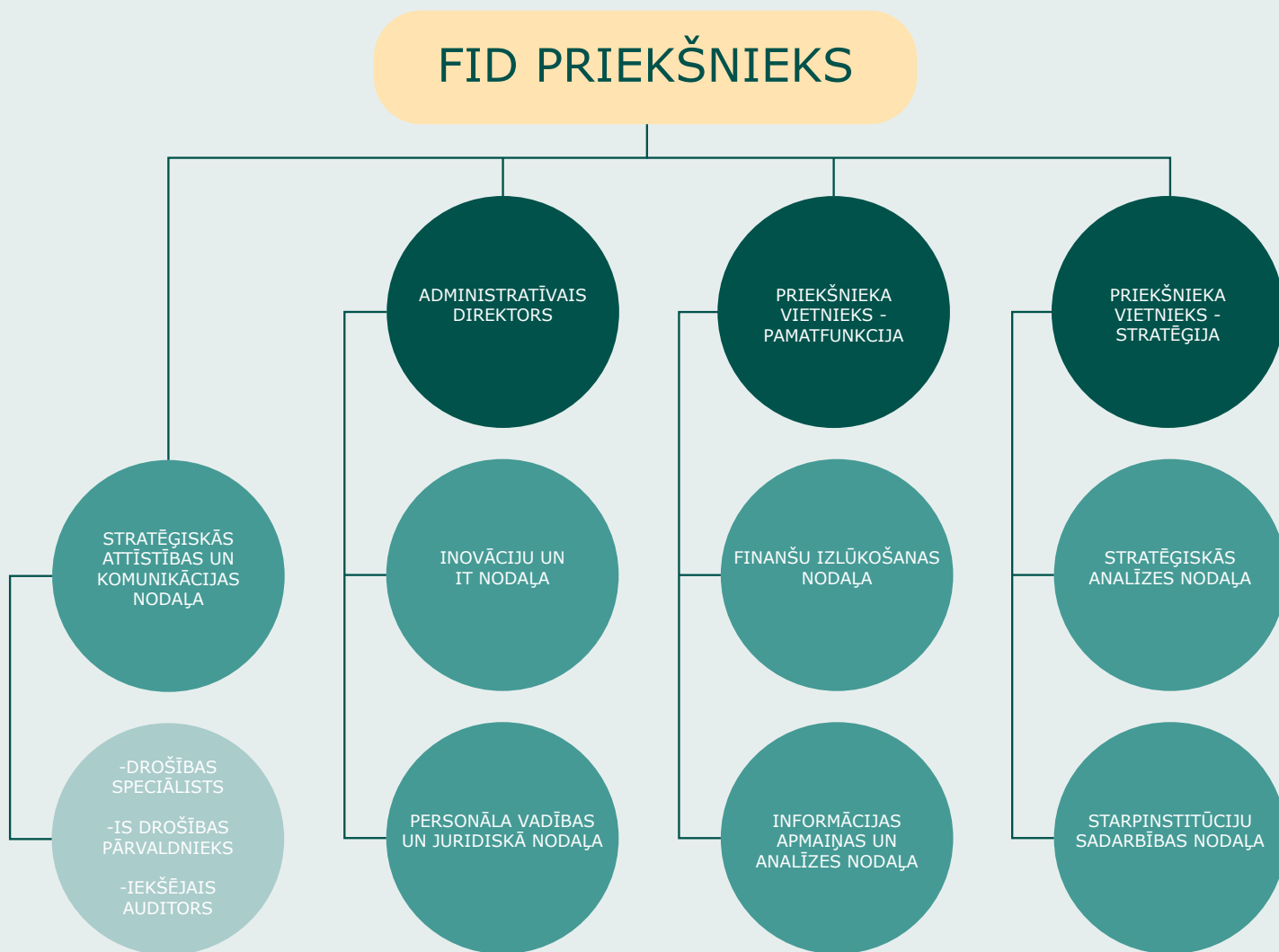
FID darbinieki regulāri pilnveido profesionālās kompetences gan klātienē, gan tiešsaistes apmācībās,ursos, lekcijās, semināros, konferencēs, kā arī pieredzes apmaiņas pasākumos. Darbiniekiem ir nodrošināta iespēja attīstīt kompetences Latvijas institūciju organizētos profesionālās pilnveides pasākumos (piemēram, Valsts administrācijas skolas mācībuursos), kā arī starptautiska mēroga pasākumos, ko nodrošina Egmont finanšu izlūkošanas dienestu izcilības un līderības centrs "ECOFEL", Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības mācību aģentūra CEPOL LEEd, Bāzeles Pārvaldības institūts "Basel LEARN" un citas organizācijas.

2022. gadā FID darbinieki kopumā piedalījušies 121 profesionālās pilnveides pasākumā, tostarp 11 darbinieki ieguvuši prestižo NILL novēršanas speciālista (CAMS) sertifikātu.

2022. gadā FID darbinieki kā lektori piedalījušies vairāk nekā 30 apmācībās, izglītojot Novēršanas likuma subjektus, pārstāvjus no uzraudzības un kontroles institūcijām, tiesībaizsardzības, prokuratūras un citām sadarbības iestādēm ar dienesta pamatdarbību saistītos jautājumos ar uzsvāru uz virtuālo aktīvu radītājiem NILLTPF riskiem un to novēršanu, kā arī jautājumos, kas saistīti ar sankciju pārkāpšanas un apiešanas riskiem.

Pārskata gadā FID nodrošināja mācību vietnes <https://training.fid.gov.lv/> darbību, kurā iespējams noklausīties un padziļināti apgūt dažādus NILLTPFN mācību kursus, piemēram, Noziedzība finanšu instrumentu tirgos, goAML sistēmas lietošana, NRA 2017.–2019. secinājumi, kā arī dažādas ārvalstu ekspertu lekcijas. Piekļuve mācību vietnei tiek nodrošināta Novēršanas likuma subjektiem, tiesībaizsardzības iestādēm, kā arī uzraudzības un kontroles institūcijām. Mācību vietnē 2022. gada beigās reģistrēti vairāk nekā 1000 lietotāji.

FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA STRUKTŪRA

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

14

Lai informētu par FID aktualitātēm un paveikto, kā arī jaunumiem NILLTPF novēršanas jomā, FID 2022. gadā nodrošināja saziņu ar sabiedrību dažādos komunikācijas kanālos.

SADARBĪBA AR MEDIJIEM

Pārskata periodā FID ir sagatavojis un sniedzis atbildes uz mediju pieprasījumiem, kā arī proaktīvi īstenojis publicitātes aktivitātes. Galvenie temati tika atspoguļoti nacionālajos medijos informatīvu ziņotāju, interviju, viedokļrakstu, izglītojošu un skaidrojošu materiālu formātā. FID viedoklis ticis atspoguļots arī starptautiskajās ar NILLTPF novēršanas jomu saistītajās informatīvajās vietnēs. Svarīgākie medijus interesējošie temati 2022. gadā:

- finanšu izlūkošana kā nacionālās drošības jautājums;
- sankciju apiešanas mēģinājumu skaits un dinamika;
- finanšu izlūkošanas darbības rezultāti, tostarp saņemto un analizēto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaita dinamika.

KOMUNIKĀCIJA SOCIĀLAJOS TĪKLOS UN MĀJASLAPĀ

FID ikdienas komunikācijā ar sabiedrību izmanto arī sociālos tīklus, regulāri informējot sekotājus un citus sociālo tīklu lietotājus par aktualitātēm darbā un NILLTPF novēršanas jomā.

FID sekotāju skaits sociālo tīklu platformās arvien pieaug. 2022. gadā profesionālās sociālās platformas LinkedIn sekotāju skaits sasniedza 6,348 sekotājus, sociālās vietnes Facebook – 923 sekotājus, mikroblogošanas vietnes Twitter – 469 sekotājus.

Viens no galvenajiem Finanšu izlūkošanas dienesta komunikācijas kanāliem ir mājaslapa <https://www.fid.gov.lv/lv>. Arī 2022. gadā tika publicēta informācija par aktualitātēm, kā arī papildināta informācija citās FID mājaslapas sadaļās. Kopējais mājaslapas apmeklētāju skaits 2022. gadā bija vairāk nekā 60 tūkstoši unikālo apmeklētāju.

DALĪBA SARUNU FESTIVĀLĀ "LAMPĀ"

2022. gadā sarunu festivālā "Lampa" FID organizēja ekspertu diskusiju "Naudas ceļi un neceļi. Naudas atmazgāšana un cilvēktirdzniecība". Diskusijā tika pārrunāti aktuālie jautājumi, kas saistīti ar piespiedu darbu kā cilvēktirdzniecības formu, kā arī meklētas atbildes, kā atpazīt piespiedu darba pazīmes, kā iespējams atklāt šādus noziegumus, sekojot noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, un kāds ir finanšu sektora pienenums cilvēktirdzniecības noziegumu novēršanā. Diskusijā piedalījās pārstāvji no Iekšlietu ministrijas, FID, Tiesībsarga biroja, Valsts policijas Cilvēku tirdzniecības un sutenerisma apkarošanas nodaļas, kā arī Finanšu nozares asociācijas (FNA).

Diskusija notika ar Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) grantu finansēta projekta "Darbinieku zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā Latvijā" atbalstu www.eeagrants.lv.

INFORMATĪVI IZGLĪTOJOŠĀ KAMPAŅA "NAUDAS LI(I)KUMI"

FID kā vadošajai iestādei NILLTPF novēršanā atbilstoši Pasākuma plāna 1.3. punkta 2. apakšpunktam ir pienākums organizēt Naudas likumu dienas kā izglītojošu kampaņu uzņēmējiem un sabiedrībai, lai vairotu izpratni par ekonomiskajiem un finanšu noziegumiem, kā arī brīdinātu iedzīvotājus par riskiem tikt iesaistītiem tajos.

FID 2022. gadā no 9. līdz 31. martam īstenoja informatīvi izglītojošu kampaņu "Naudas li(i)kumi". Tās mērķis bija izglīt sabiedrību par NILL veidiem un to negatīvo ietekmi uz valsts tautsaimniecību kopumā, naudas atmazgāšanas sasaisti ar citiem noziegumiem, kā arī mazināt sabiedrības toleranci pret šādiem noziedzīgiem nodarījumiem.

Kampaņas stratēģijas pamatu veidoja vēstījumi, lai veicinātu sabiedrības izpratni par NILL novēršanas nepieciešamību visu iedzīvotāju interesēs, jo finanšu noziegumi kavē valsts ekonomikas izaugsmi un negatīvi ietekmē tautsaimniecības attīstību. Kampaņā tika vērsta uzmanība uz izplatītākajiem finanšu noziegumiem, to atpazīšanu un rīcību, kā no tiem izvairīties. Īpaša uzmanība tika pievērsta jauniešu izglītošanai.

Līdztekus publicitātes materiālu (preses relīzes, viedokļraksti, intervijas un publikācijas medijos un sociālajos medijos) izveidei tika izveidoti pieci video, lai izglītotu jauniešus par finanšu noziegumiem un rīcību, kā no tiem izvairīties. Aktieru izspēlētas sadzīves situācijas attēloja populārākos krāpšanu gadījumus. Atbilstoši video tematikai tika izveidoti metodiskie materiāli skolotājiem izmantošanai mācību procesā un tematiskie uzdevumi jauniešu zināšanu pārbaudei. FID mājaslapā sadaļā "Naudas li(ī)kumi" ir publicēti informatīvie materiāli, tostarp pieejami video:

- Kas ir naudas atmazgāšana? Noziegums ar sekām.
- Kā nekļūt par "naudas mūli"? Jauniešu vērvēšana krāpnieciskām darbībām.
- Kā nekļūt par "naudas mūli"? Krāpšanas pamanīšana digitālajā vidē.
- Kā brīdināt tuviniekus?
- Finanšu noziegumu ietekme uz karjeru un privāto dzīvi – nesabojā nākotni!

Tika izveidots arī vebinārs jauniešiem "Kā nekļūt par finanšu noziedznieku?" un skolotājiem "Kā izglītot jauniešus par naudas li(ī)kumiem?".

Kampaņas rezultāti atspoguļo sabiedrības pieaugušo interesi par finanšu noziegumu tematiku

SABIEDRISKĀS DOMAS APTAUJA

Lai uzlabotu situāciju un spētu izstrādāt mērķētas aktivitātes sabiedrības izpratnes uzlabošanai par NILL, to saistību ar konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem, šādu nodarījumu sekām tautsaimniecībai un sabiedrībai kopumā, FID 2022. gadā veica sabiedriskās domas aptauju – pētījumu. Pētījums tika veikts 2022. gada septembrī – novembrī, lai iegūtu precīzākus datus par sabiedrisko domu un iedzīvotāju izpratnes līmeni NILL kontekstā. Aptaujas rezultāti liecina, ka lielai daļai sabiedrības trūkst izpratnes par to, kas ir finanšu noziegumi, kā arī to, kādi noziedzīgi nodarījumi saistīti ar NILL.

Pētījumā iegūtos rezultātus FID izmantos turpmākajās sabiedrības informēšanas un izglītojošās kampaņās, formulējot galvenos vēstījumus, izvēloties komunikācijas kanālus un rīkus, kā arī gatavojot FID stratēģiskās komunikācijas produktus.

**FINANŠU IZLŪKOŠANAS
DIENESTA ATTĪSTĪBA
UN PLĀNI**

15

FID ir izstrādājis **darbības stratēģiju 2023.–2027. gadam**, kas nodrošina FID darbības plānošanu, nosakot skaidras, paredzamas un izmērāmas FID stratēģiskās prioritātes, mērķus, galvenos snieguma rādītājus un to sasniedzamās skaitliskās vērtības.

Stratēģija palīdz sasniegt Pasākumu plāna mērķi "stiprināt Latvijas spējas cīnīties ar NILL, TF un PF un uzraudzīt NILLTPFN režīma prasību īstenošanu, samazināt vispārējos NILL, TF un PF riskus, tādējādi nodrošinot atbilstību starptautiskajām saistībām un standartiem NILLTPF novēršanas jomā un veicinot sabiedrisko drošību, ekonomiskās vides konkurētspēju un uzticību Latvijas jurisdikcijai" un, jo īpaši, 6. rīcības virziena (finanšu izlūkošana) realizāciju.

Izstrādes procesā par pamatu ņemti iepriekšējā perioda stratēģijas novērtēšanas rezultāti, tai skaitā, svarīgāko sadarbības partneru atgriezeniskā saite par FID darbu iepriekšējā periodā, nodrošinot institūcijas darbības pēctecību. Vienlaikus ņemta vērā arī orientācija uz nākotni – spēja paredzēt un pielāgoties nākotnes izaicinājumiem un riskiem, vēlme uzlabot snieguma rezultātus un efektivitāti. Ņemot vērā, ka Stratēģija ir cieši saistīta ar vairākiem FID iekšējiem procesiem un dokumentiem (nodaļu darba un iepirkumu plāniem, personāla mācībām, atsevišķu procesu plāniem u.c.), Stratēģijas izstrādē svarīga ir ikviena FID darbinieka iesaiste.

Publiski pieejamā Stratēģija atspoguļo tikai daļu no uzdevumiem un snieguma rādītājiem: katrai struktūrvienībai tie ir detalizēti atbilstoši iekšējai darba specifikai. Kopumā dažādām iestādes struktūrvienībām ir vairāki desmiti snieguma rādītāju, kas tālāk kaskadēti uz personīgajiem uzdevumiem un snieguma rādītājiem ikviena darbinieka līmenī.

FID noteiktās stratēģiskās prioritātes periodam līdz 2027. gada beigām, kuru īstenošanai tiek koncentrēti FID resursi, ir:

- 1.** Veicināt efektīvu un lietderīgu finanšu izlūkdatu izmantošanu cīņai ar NILLTPF, regulāri novērtējot vietējos un ārvalstu riskus, tos prioritizējot un vadot efektīvu NILLTPF novēršanu un apkarošanu.
- 2.** Vadīt inovatīvu un proaktīvu starpiestāžu un privātā sektora sadarbību nacionālā un starptautiskā līmenī, lai efektīvāk atklātu, novērstu un apkarotu finanšu noziegumus.
- 3.** Veicināt izpratni par NILLTPF un finanšu noziegumu apkarošanu un tās nozīmi.
- 4.** Nodrošināt to, ka Latvija saglabā un uzlabo augstu atbilstību starptautiskajiem NILLTPF standartiem, kas stiprina valsts reputāciju un starptautisko konkurētspēju.
- 5.** FID ir moderna un droša darba vieta, kas savā ikdienas darbā novērtē un ievēro vides, sociālos un pārvaldības (ESG) jautājumus. FID ir prognozējamas darba plūsmas un augsta iekšējo darba procesu efektivitāte.

**FINANŠU IZLŪKOŠANAS
DIENESTA FINANŠU UN
OPERACIONĀLĀ VADĪBA**

16

Finanšu izlūkošanas dienesta funkciju finansēšana tiek nodrošināta no budžeta programmas 43.00.00. "Finanšu izlūkošanas dienesta darbība". Ar 2022. gadu papildus tiek realizēti šādi ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti.

„Izlūkošanas un drošības speciālistu sadarbības tīkls ar nozares un akadēmisko aprindu dalībniekiem”.

Projekta mērķis – izstrādāt metodes un tehnoloģijas, kas novērstu kiberuzbrukumus digitālajā vidē, kā arī izveidot starptautisku drošības un izlūkošanas dienestu praktiķu tīklu.

Projektā piedalās 30 partneri no 9 ES dalībvalstīm un 6 asociētajām valstīm.

Projekta ieviešanas periods ir līdz 2026. gada 31. augustam.

Finansējums budžeta apakšprogrammā 70.19.00 "Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" projektu un pasākumu īstenošana" (CESPI/IEM/19 "Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" projektu un pasākumu īstenošana")

"Darbinieku zināšanu pilnveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā Latvijā" programmas "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" ietvaros sadarbībā ar projekta partneri – Finanšu un kapitāla tirgus komisiju (ar 01.01.2023 – Latvijas Banka).

Projekta mērķis – uzlabot darbinieku prasmes un zināšanas un stiprināt to iestāžu spējas, kuras ir atbildīgas par finanšu iestāžu, finanšu izlūkošanas un izmeklēšanas uzraudzību.

Projekta īstenošanas periods līdz 2024.gada 30.aprīlim.

Finansējums budžeta apakšprogrammā 71.06.00 "Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti".

"AML inovāciju centra izveide noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšanas uzlabošanai" ES Atvēršanas un noturības mehānisma plāna 6. komponentes "Likuma vara" 6.2. reformu un investīciju virziena "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšana, ekonomisko noziegumu izmeklēšana, tiesvedības procesu modernizācija un preventīvo darbību īstenošana" 6.2.1.reformas "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas identificēšanas, ekonomisko noziegumu izmeklēšanas un tiesvedības procesu modernizācija" 6.2.1.1.i. investīcijas ietvaros.

Projekta mērķis – NILLTPF identificēšanas spēju stiprināšana.

Projekta īstenošanas periods līdz 2025. gada 25. martam.

2022. gadā pamatfunkciju īstenošanai tika izlietots finansējums 3,11 miljonu eiro apmērā. Līdztekus iestādes pamatfunkciju realizēšanai 2022. gadā budžeta programmai paredzētajā finansējumā tika realizēti arī ar Ministru kabineta 2022. gada 22. februāra rīkojuma Nr. 122 "Par pasākumu plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai 2022. gadam" aktivitātes (aizstāj MK rīkojumu nr. 576 (29.09.2021) "Pasākumu plāns noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai laika posmam no 2020. līdz 2022. gadam") ar kopējo finansējumu izlietojumu 2,33 miljoni eiro. Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu ietvaros papildus veikti izdevumi 0,11 miljonu eiro apmērā.

Ar Noziedzības novēršanas padomes 29. septembra sēdes lēmumu FID projekts "Pētījums par mašīnmācīšanās metožu pielietojumu iespējām ekonomisko noziegumu atklāšanai" ar kopējo finansējumu 100 000 eiro tika izbeigts bez rezultāta un apstiprināts atkārtotai realizēšanai 2023. gadā.

Kopējie FID izdevumi 2022. gadā bija 5,55 miljoni eiro, kas ir 93,2% no apstiprinātā gada plāna un par 36,7% vai 1,49 miljonu eiro pārsniedz 2021. gada izdevumus. Pieauguma pamatā ir vienreizēji pasākumi saskaņā ar Ministru kabineta 2022. gada 22. februāra rīkojumu Nr. 122 "Par pasākumu plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai 2022. gadam". No visiem izdevumiem 51,0% veido atlīdzības maksājumi, 42,5% izdevumi precēm un pakalpojumiem, subsīdijas izdevumi projektā 2,0% un kapitālie izdevumi 4,5%.

Izpildot Pasākumu plānā iekļauto uzdevumu, FID 2022. gadā ir uzsācis darbu jaunās telpās Rīgā, Vaļņu ielā 28, kas atbilst MK 2004. gada 6. janvāra noteikumos Nr. 21 "Valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības un ārvalstu institūciju klasificētās informācijas aizsardzības noteikumi" un MK 2016. gada 12. jūlija ieteikumos Nr. 2 "Vienotās prasības valsts pārvaldes iestāžu biroju ēkām un biroja telpu grupām" noteiktajām prasībām.

FID budžeta programmas mērķis ir nodrošināt pasākumu veikšanu NILLTPF novēršanai, Novēršanas likumā noteikto funkciju izpildei un nepieļaut Latvijas Republikas finanšu sistēmas izmantošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai. Budžeta programmas politikas un darbības rezultāti ir atspoguļoti tabulā nr. 1.

BUDŽETA PROGRAMMAS 43.00.00 "FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTA DARBĪBA" REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI UN TO IZPILDE 2022. GADĀ

	2022. gada plāns	2022. gada izpilde	Izpildes novirze no plānotās vērtības
Politikas rezultatīvie rādītāji			
Finanšu izlūkošanas dienesta iesaldēto naudas līdzekļu apmēra attiecība pret tiesībaizsardzības iestādēm nodoto materiālu skaitu; pieaugums (%)	3%	17,6%	486,67%
Darbības rezultāti			
Saņemto ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas darījumu summu attiecība pret ar rīkojumiem par līdzekļu pagaidu iesaldēšanu iesaldēto līdzekļu apjomu.	71.5%	62,3%	-12,87%
Saņemto ziņojumu par atturēšanos no darījuma veikšanas darījumu summu attiecība pret ar rīkojumiem par līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku iesaldēto līdzekļu apjomu.	56.5%	65,4%	15,75%
Izdoto rīkojumu par līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku darījumu summas attiecība pret arestēto līdzekļu summu.	76.5%	81,8%	6,93%
Nosūtīti kompetentās iestādes atzinumi tiesībaizsardzības iestādēm, kuros norādītais predikatīvais noziedzīgais nodarījums ir korupcijas jomā.	15	15	0
Nosūtīti riska informācijas ziņojumi tiesībaizsardzības iestādēm, kuros norādītais predikatīvais noziedzīgais nodarījums ir korupcijas jomā.	15	27	80%
Nosūtīti kompetentās iestādes atzinumi tiesībaizsardzības iestādēm, kuros norādītais predikatīvais noziedzīgais nodarījums ir nodokļu jomā.	45	1	-97,78%
Nosūtīti riska informācijas ziņojumi tiesībaizsardzības iestādēm, kuros norādītais predikatīvais noziedzīgais nodarījums ir nodokļu jomā.	18	26	44,4%

SAĪSINĀJUMI

17

AI	Mākslīgais intelekts (Artificial Intelligence)
AMLIH	AML Inovāciju centrs
ANO CTED	Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes Pretterorisma komitejas izpilddirektorāts
BECA	Apbalvojums par labāko Egmont liet (Best Egmont Case Award)
DELNA	Sabiedrība par atklātību – Delna
EFIPP	Eiropola finanšu izlūkošanas publiskā un privātā sadarbība
Egmont	Finanšu izlūkošanas dienestu starptautiska organizācija
ENAP	Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvalde
EP	Eiropas Padome
ESG	Environmental, Social & Governance
FAST	Finance Against Slavery and Trafficking - globāla iniciatīva, ko veido ANO politikas pētniecības universitātes centrs ar mērķi mobilizēt finanšu nozari pret mūsdienu verdzību un cilvēku tirdzniecību
FATF	Finanšu darījumu darba grupa
FID	Finanšu izlūkošanas dienests
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija, ar 01.01.2023. - Latvijas Banka
FM	Finanšu ministrija
FNA	Finanšu nozares asociācija
GSR	Galvenie snieguma rādītāji
IMF	Starptautiskais valūtas fonds
IT	Informācijas tehnoloģijas
KiAP	Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Kibernozieģumu apkarošanas pārvalde
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
Likuma subjekti	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjekti
MK	Ministru kabinets
Moneyval	Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komiteja
NFT	Neizvietojamās digitālās vērtības
NILL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija
NILLTPF	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšana

NILLTPFN	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana
NILLTPFNL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
NN	Noziedzīgi nodarījumi
Novēršanas likums	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
NRA	Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums
NRA 2023	2023. gada Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par periodu no 2020. gada līdz 2022. gadam
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
ONAP	Organizētās noziedzības apkarošanas pārvalde
OpCen	Operatīvās darbības centrs
Pasākumu plāns	Pasākumu plāns noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai 2023.–2025. gadam
PF	Proliferācijas finansēšana
SKG	Sadarbības koordinācijas grupa
STR	Ziņojums par aizdomīgu darījumu
Stratēģija	Finanšu izlūkošanas dienesta darbības stratēģija 2023.–2027. gadam
SVF	Starptautiskais valūtas fonds
TAI	Tiesībaizsardzības iestādes
TF	Terorisma finansēšana
UNODC	Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas birojs
UKI	Uzraudzības un kontroles institūcijas
UN	Apvienotās Nācijas
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VP	Valsts policija

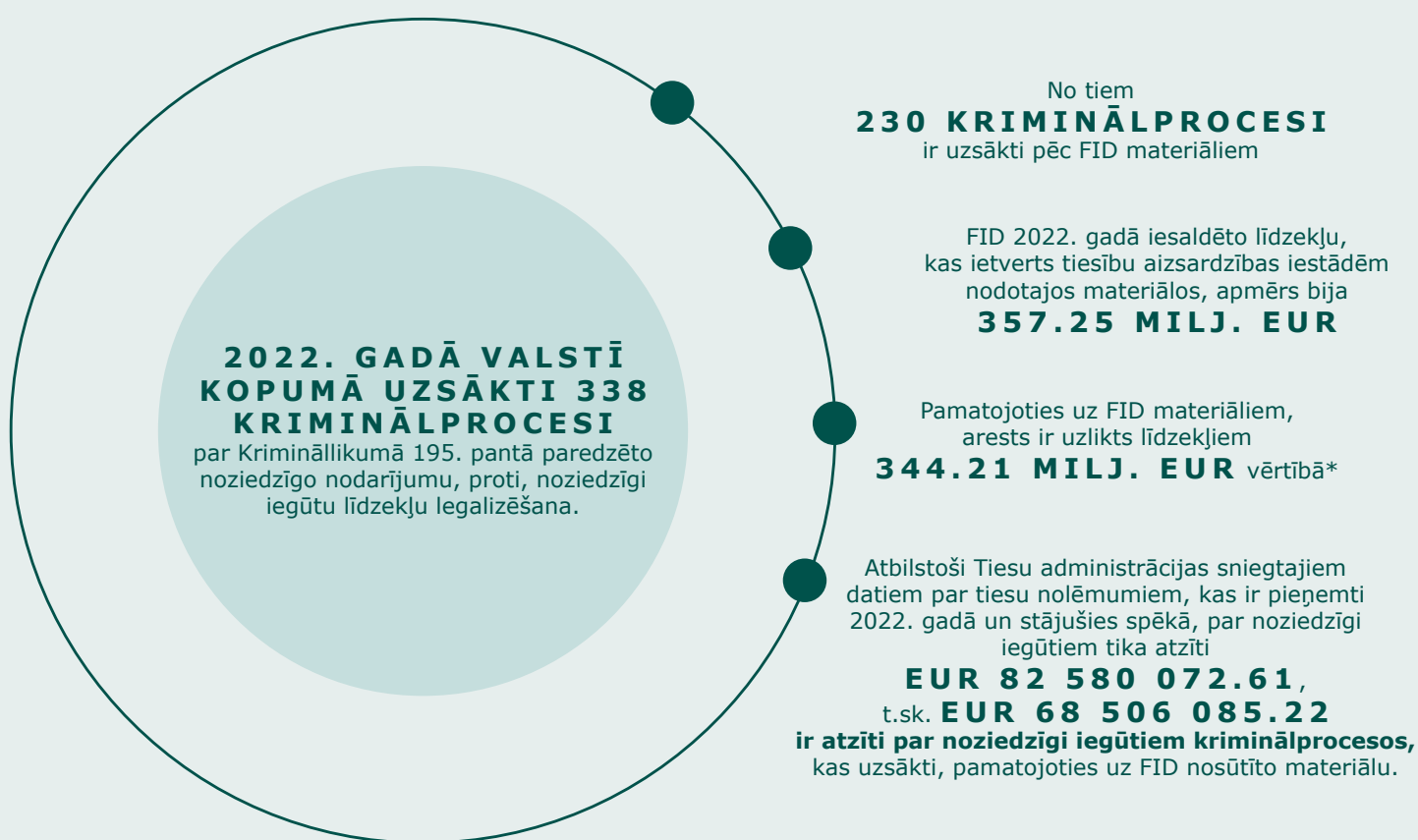

PIELIKUMI

18

Saskaņā ar Novēršanas likuma 51. p. pirmās daļas 10. punktu, FID cita starpā ir pienākums:

“apkopot un publicēt informāciju par Finanšu izlūkošanas dienesta darba rezultātiem, norādot iepriekšējā gada laikā izmeklēto gadījumu un kriminālvajāšanai nodoto personu skaitu, par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma un proliferācijas finansēšanas noziedzīgiem nodarījumiem notiesāto personu skaitu, apturēto un konfiscēto līdzekļu apjomu;”.

Savukārt kriminālprocesos, kas uzsākti pēc Krimināllikuma 195.panta, pārskata periodā kriminālvajāšana uzsākta pret 184 personām un atbilstoši Tiesu administrācijas sniegtajiem datiem 2022. gadā 44 personas notiesātas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

*Arestēto līdzekļu apjoms vēl var pieaugt, ņemot vērā, ka Gada pārskata sagatavošanas brīdī vēl nebija saņemta visa informācija no tiesībaizsardzības iestādēm par arestētajiem līdzekļiem, kas tikuši iesaldēti pamatojoties uz FID 2022. gadā nosūtītajiem materiāliem

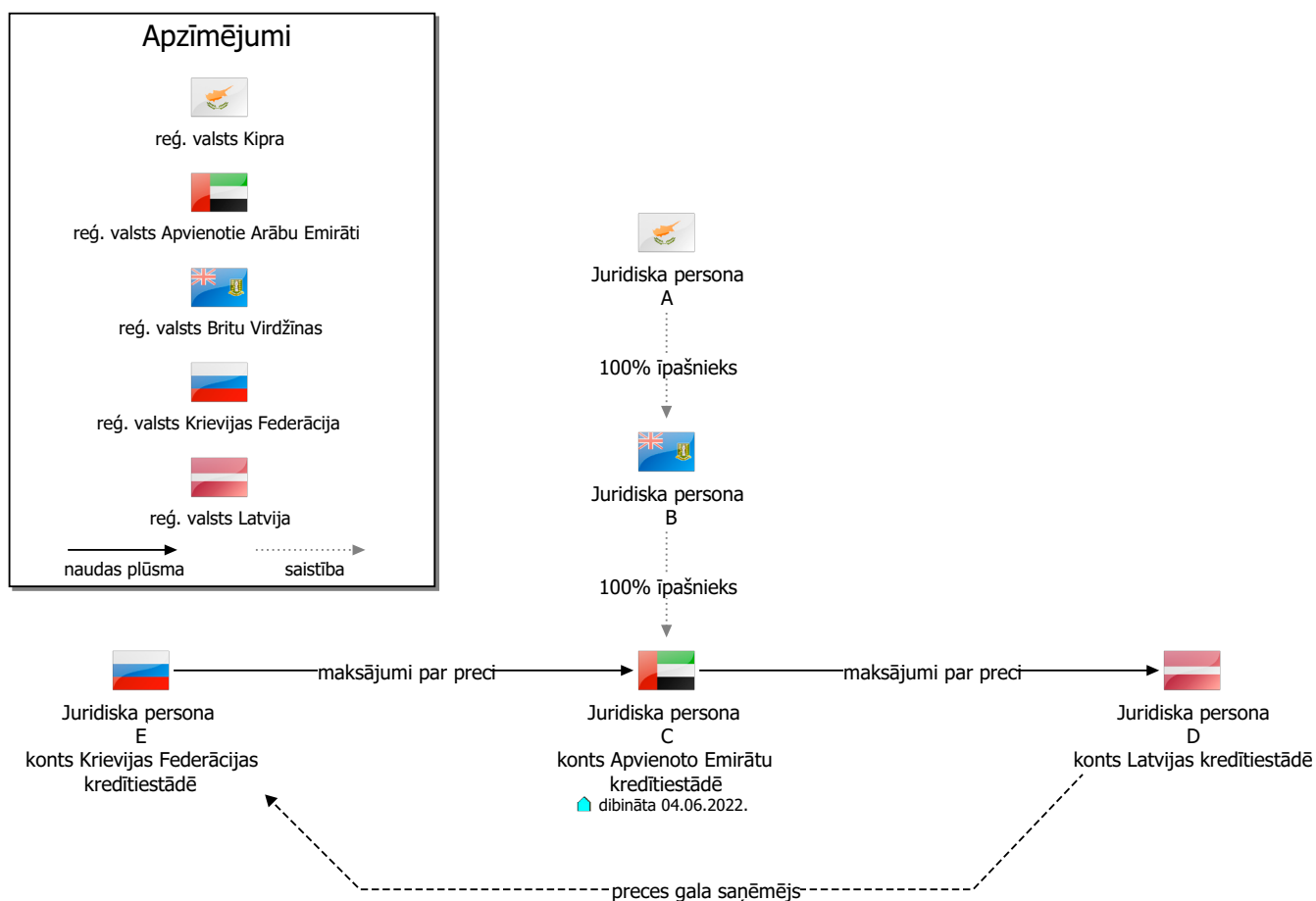
FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS

Nr.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā [1]	faktiskā izpilde
1	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	4 060 227	5 872 695	5 565 764
1.1.	dotācijas	4 060 227	5 853 159	5 552 987
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	2 500	0
1.4.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	17 036	12 777
2	Izdevumi (kopā)	4 062 042	5 960 155	5 554 108
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 755 216	5 697 034	5 305 338
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 712 175	5 582 585	5 193 970
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	106 449	106 449
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	4 316	8 000	4 919
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	38 725	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	306 826	263 121	248 770

SANKCIJU APIEŠANAS LIETU PIEMĒRI

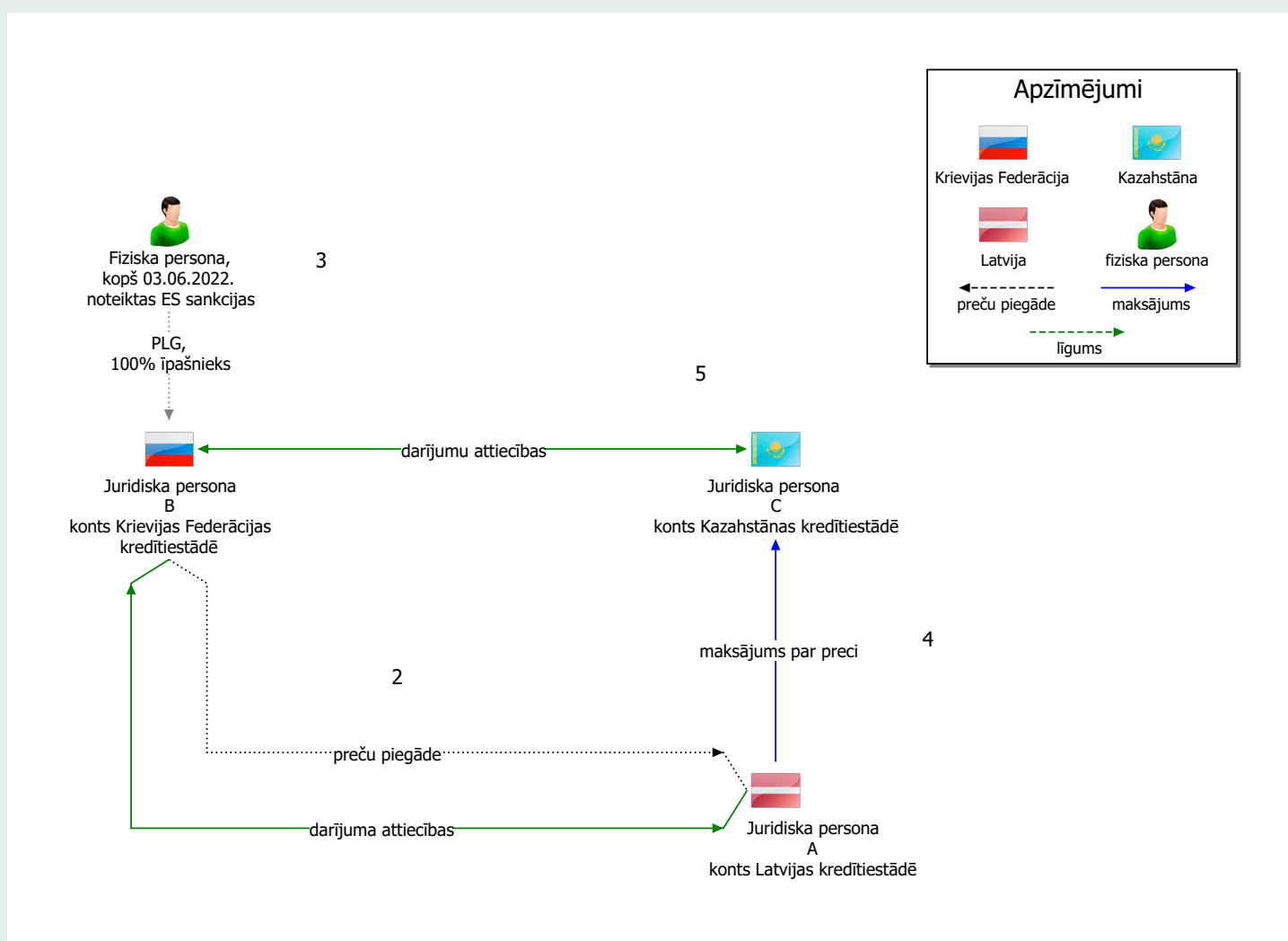
PIEMĒRS NR. 1

1. Latvijā reģistrēta juridiska persona D saņēma maksājumu no ārvalstī reģistrētas, jaundibinātas juridiskas personas C par precēm, ko saskaņā ar Padomes Regulas (ES) Nr. 833/2014 (2014. gada 31. jūlijs) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā, aizliegts tieši vai netieši jebkurai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai Krievijā vai izmantošanai Krievijā pārdot, piegādāt, nodot vai eksportēt.
2. Ārvalstī reģistrētās juridiskās personas C īpašnieku struktūra nav caurspīdīga, publiskos avotos nav konstatēta informācija par to kontrolējošām personām, t.sk. patiesajiem labuma guvējiem.
3. Kredītiestādē iesniegtie darījumu pamatojoši dokumenti rada aizdomas, ka noslēgtie starpniecības līgumi ar juridisko personu C ir fiktīvi un preces gala saņēmējs ir Krievijā reģistrēta juridiska persona E.
4. Juridiskā persona C kā starpnieks darījumā tika iesaistīta nolūkā slēpt un maskēt līdzekļu sākotnējo izcelsmi un piederību, un preces gala saņēmēju ar nolūku veikt sankciju apiešanu.

PIEMĒRS NR. 2

1. Latvijā reģistrētai juridiskai personai A ir darījuma attiecības ar Krievijas Federācijā reģistrētu juridisku personu B.
2. Juridiskā persona B veic preču piegādes juridiskajai personai A.
3. 03.06.2022. pret juridiskās personas B vienīgo īpašnieku un patieso labuma guvēju tiek noteiktas Eiropas Savienības sankcijas, saskaņā ar Padomes Regulu (ES) Nr. 269/2014 (2014. gada 17. marts).
4. Pēc juridiskās personas B vienīgā īpašnieka un patiesā labuma guvēja iekļaušanas sankciju sarakstā Latvijā reģistrētajai juridiskajai personai A parādās jauns Kazahstānā reģistrēts sadarbības partneris C, kuram Latvijā reģistrētā juridiskā persona veic maksājumu par preču piegādi.
5. Izvērtējot kredītiestādei iesniegtos darījumu pamatojošus dokumentus, tiek secināts, ka Kazahstānā reģistrētā juridiskā persona C darījumā darbojas kā starpnieks nolūkā veikt pret Krievijas Federācijā reģistrētās juridiskās personas B PLG noteikto sankciju apiešanu.

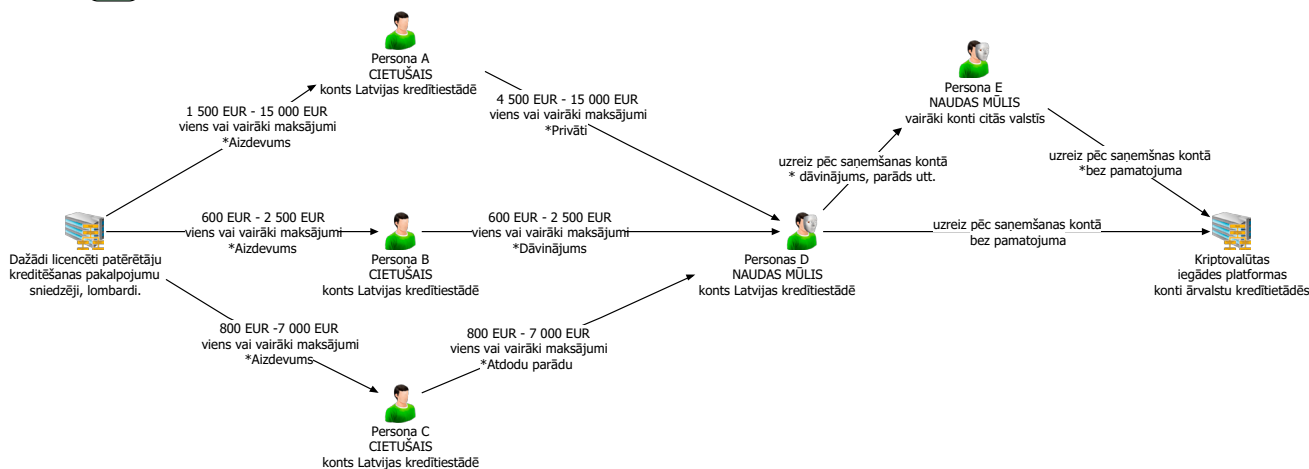
NOZIEDZĪGI IEGŪTU LĪDZEKĻU LEGALIZĀCIJAS SHĒMAS PIEMĒRS

“NAUDAS MŪĻI”

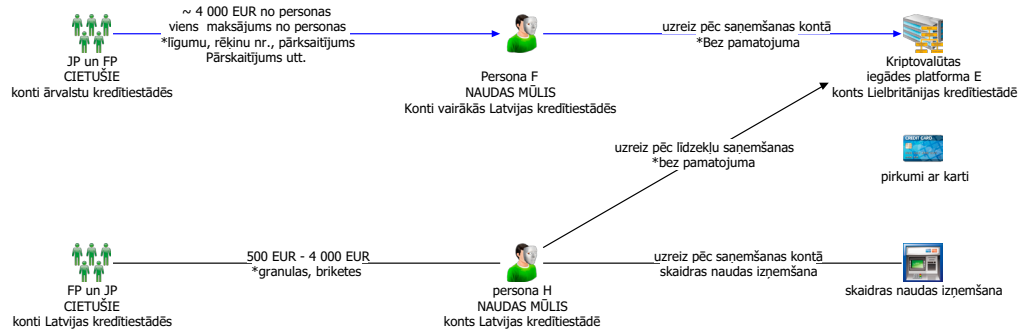
Apzīmējumi

1.

2.

Finanšu izlūkošanas dienests arī 2022. gadā turpina identificēt dažāda veida krāpšanu rezultātā iegūtu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas gadījumus. Visbiežāk identificēta tādu “naudas mūļu” darbība, ar kuru starpniecību pārskaitīta telefonkrāpniecības (viltus brokeri, uzdošanās par bankas darbiniekiem, tiesībaizsardzības iestāžu pārstāvjiem) un fiktīvu sludinājumu par preču pārdošanu krāpšanas upuru līdzekļi. Jānorāda, ka “naudas mūļi” visbiežāk apzinās savu noziedzīgo rīcību, pēc līdzekļu aizturēšanas kontos sniedz arī kredītiestādēm apzināti nepatiesu informāciju, t.sk. fiktīvus dokumentus, norādot uz it kā likumīgu līdzekļu izcelsmi.

- 1. gadījumā** “Naudas mūļi” Latvijā savos kontos saņem no privātpersonām izkrāptus līdzekļus un tos tālāk tieši vai ar citu iesaistīto personu starpniecību pārvērš virtuālajās valūtās, kas jau tiek nodotas tālāk krāpšanas organizētājiem.
- 2. gadījumā** līdzekļi tiek izkrāpti no ES valstu juridiskām un fiziskām personām un tad pārskaitīti uz “naudas mūļa” kontiem Latvijā, kas tos tālāk vai nu pārskaita citām personām, pārķir virtuālās valūtas, izņem skaidrā naudā un nodod krāpšanas organizatoriem šo izņemto skaidro naudu vai veic pirkumus ar maksājumu karti. Līdzīgi tiek veikta no Latvijas fiziskajām un juridiskajām personām izkrāpto līdzekļu tālāka legalizācija. Īpaši aktuāla 2022. gadā bija līdzekļu izkrāpšana, uzdodoties par kurināmā (granulas, briketes) pārdevējiem.

Finanšu izlūkošanas
dienests

Finanšu izlūkošanas
dienests

FINANŠU IZLŪKOŠANAS DIENESTS

Vaļņu iela 28, Rīga, LV-1050

Tālrunis: (+371) 67044430

E-pasts: fid@fid.gov.lv

www.fid.gov.lv

